12 ՅՈՒՆԻՍ 1999 ՇԱԲԱԹ #108 (1853)

Ազգ

Azg
armenian daily

Քլինթոնը խոչակում է հաղթանակ Հարավսլավիայի դեմ

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 11 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ԱՄՆ նախագահ Քլինթոնը ուղիղ հեռուստաուղերձում հռչակել է հաղթանակ Հարավսլավիայի հետ հակամարտության մեջ։

Նա կրկին հայտարարել է, որ Միացյալ Նահանգները օգնություն չի ցուցաբերելու Սերբիայի վերականգնմանը, քանի դեռ այդ երկրում իշխանության գլուխ է Սլոբոդան Միլոշեւիչը։ Քլինթոնը նաեւ ասել է, որ չնայած ուժի գործադրմանը ընդդեմ Հարավսլավիայի, ԱՄՆ-ին հաջողվեց պահպանել գործընկերական հարաբերությունները Ռուսաստանի հետ։

Նա կոչ է արել Ռուսաստանին զորքեր ուղարկել մասնակցելու միջազգային խաղաղարարական գործողությանը Կոսովոյում։

Հարավսլավիայում ԱՄՆ հատուկ բանագնաց Ստրոբ Թելբոթը կոսովյան ճգնաժամը համարել է ռուս-ամերիկյան հարաբերությունների ամենալուրջ փորձությունը սառը պատերազմի ժամանակներից ի վեր, նշելով, որ այդ փորձությունը նրանք հաղթահարեցին։

ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Հայոց 8-րդ կառավարությունը

Երրորդն ավելորդ է

ՆԱՐԻՆԵ ՄՈՒՔԱՅԵԼՅԱՆ

Երեկ հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հրամանագրով «Միասնություն» նորաստեղծ դաշինքի առաջնորդ եւ արդեն պաշտոնաթող պաշտպանության նախարար Վազգեն Սարգսյանը նշանակվեց Հայաստանի ութերորդ վարչապետ։ Հեսմիջօրեին Ռոբերտ Քոչարյանը հրաժարական տված վարչապետ Արմեն Դարբինյանի եւ նորանշանակ վարչապետ Վազգեն Սարգսյանի հետ վերջին քննարկումները վարեց գործադիր իշխանության կազմի վերաբերյալ, եւ հին կառավարությանն ավետեց նոր ղեկավարի անունը։ Վազգեն Սարգսյանի կառավարությունը հունիսի 16-ին խորհրդարանին պետք է ներկայացնի իր գործունեության ծրագիրը, որը քվանդակային առումով այս պահին վճռորոշ նշանակություն չունի, փաստացի այն կստանա 129 պատգամավորի հավանության քվեն եւ էապես չի տարբերվի նախորդ վարչապետների ծրագրից։ Շան գլուխը թաղված է ուժային նախարարների պորտֆելների նոր տերերի եւ տնտեսական զարգացումն ապահովող նախարարությունների ղեկավարների անուններում, քանզի այդ անունների միջոցով հնարավոր է հավանականության որոշակի աստիճանով կանխագուշակել, թե ով է շահելու քաղաքական մրցամարտը ԱԺ ընտրություններից հետո ծեւավորված եռանկյունու տիրույթում՝ Ռոբերտ Քոչարյան, Վազգեն Սարգսյան եւ Կարեն Դեմիրճյան։

Տես ▶ էջ 2

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Գուլուզադեն չի զլանում հիշեցնել Բաքվի դիրքորոշումը

ԲԱՔՈՒ, 11 ՀՈՒՆԻՍ, ՍՆԱՐՔ։ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահների Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության տարածաշրջան ծեռնարկելիք հերթական այցի ժամկետն առայժմ որոշված չէ։ Լրագրողներին այդ մասին հաղորդել է Ադրբեջանի արտաքին քաղաքականության գծով պետխորհրդական Վաֆա Գուլուզադեն։

Նրա ասելով, ԱՄՆ-ը, Ֆրանսիան եւ Ռուսաստանը ներկայացնող Մինսկի խմբի համանախագահները «պատրաստ են» հաշվի առնել Բաքվի դիրքորոշումը, որը չի ընդունում «ընդհանուր պետության» սկզբունքը հակամարտությունը կարգավորելու համար։

Մի քանի օր առաջ ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի եւ Ռուսաստանի դեսպանները հրավիրվել էին Գուլուզադեի հետ հանդիպման, որի ընթացքում նա եւս մեկ անգամ վճռականորեն արտահայտել է Բաքվի դիրքորոշումը։ Ադրբեջանի պետխորհրդականը համանախագահող երկրների դեսպաններին հաղորդել է Բաքվի միանշանակ կարծիքը, որ Մինսկի խմբի առաջարկություններից պետք է հանվեն միջազգային նորմերին «հակասող» բոլոր կետերը։ Եթե Բաքվի կարծիքը հաշվի չառնվի, ապա հարկ չկա առաջընթաց ակնկալելու հակամարտության կարգավորման գործընթացում եւ համանախագահների տարածաշրջան ծեռնարկելիք այցից, ասել է Գուլուզադեն։

Նա նշել է, որ ԱՀ նախագահ Հեյդար Ալիեւը տեղյակ է դեսպանների հետ հանդիպումների եւ նրանց հետ ունեցած զրույցների մասին։

Միլոշեւիչը եւ Քոչարյանը չկան Դեմիրելի ցուցակում

ԱՆԿԱՐԱ, 11 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Թուրքիայի նախագահ Սուլեյման Դեմիրելը Օսմանյան կայսրության 700-ամյակի տոնակատարություններին մասնակցելու համար հրավերներ է ուղարկել գրեթե 60 երկրների ղեկավարների, այդ թվում՝ Իրաքի նախագահ Սադդամ Հուսեյնին եւ Լիբիայի ղեկավար Մուամար Քադաֆիին։ Թուրքական «Միլլիեթ» թերթի հաղորդմամբ, Հարավսլավիայի նախագահ Սլոբոդան Միլոշեւիչը, որին Միջազգային դատարանը «պատերազմի հանցագործ է» հայտարարել, եւ Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, որը հայերի ցեղասպանության ճանաչման կողմնակից է, դուրս են մնացել հրավիրյալների ցուցակից։

Դատարանը մերժեց Օջալանի հայ լինել-չլինելու հարցը

ԱՆԿԱՐԱ, 11 ՅՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Թուրքիո հայոց պատրիարք Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Մութաֆյանն իր ափսոսանքն է հայտնել այն առիթով, որ PKK-ի ղեկավար Օջալանի դատավարության ընթացքում «հայ» անվանումը հնչել է որպես վիրավորանք։

«Որքան կարեւոր է արյուն չհեղելը, նույնքան կարեւոր է եւ սիրտ չկոտրելը», ասվում է պատրիարքի հայտարարության մեջ։

Դատական նիստերից մեկում թուրքական բախումներում զոհված մի զինվորի հարազատներից մեկը մեղադրել է Օջալանին, որ նա իբր թե հայ է։

Միաժամանակ, Մեսրոպ արքեպիսկոպոսը շնորհակալություն է հայտնել դատարանին՝ Օջալանի հայ լինելու կամ չլինելու մասին հարցի քննարկումը մերժելու համար։

Հայերը ոչ միայն խոսում են, այլեւ՝ գործում

ԱՊՀ էներգետիկ խորհրդի նիստը Երեւանում

ԼՈՒՍԻՆԵ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

«Ազգը» տեղեկացրել է, որ ԱՊՀ երկրների էլեկտրաէներգետիկական խորհրդի հերթական 16-րդ նիստը տեղի ունեցավ Հայաստանում, հունիսի 10-ին, կառավարության ընդունելությունների տանը։ Այդ առթիվ Հայաստան էին ժամանել Ռուսաստանի, Բելառուսի, Վրաստանի, Ղազախստանի, Ղրղզստանի, Մոլդովայի, Ուկրաինայի, Թուրքմենիայի, Ուզբեկստանի եւ Տաջիկստանի ներկայացուցիչները՝ քննարկելու էլեկտրաէներգիայի փոխանակման, միասնական էներգետիկ շուկայի ծեւավորման եւ կարգավորման համար օրենսդրական դաշտի ստեղծմանը, սակագնային քաղաքականությանը եւ վճարումների հավաքագրմանն առնչվող համատեղ հետաքրքրության խնդիրներ։ Հաջորդ օրը՝ հունիսի 11-ին, տեղի ունեցավ կլոր սեղան ընդլայնված կազմով. ԱՊՀ էներգետիկ խորհրդի ներկայացուցիչներից բացի քննարկմանը մասնակցում էին Իրանի TAVANEL էներգետիկ ընկերության, «Գազպրոմի», Հայաստանում գրասենյակներ ունեցող գերմանական, ամերիկյան, ֆրանսիական եւ ճապոնական ֆիրմաների, Համաշխարհային բանկի եւ Եվրաբանկի ներկայացուցիչներ։ Կլոր սեղանին հաջորդած առաջիկա ընթացքում քննարկման արդյունքներն ամփոփեցին ՀՀ էներգետիկայի փոխնախարար Կարեն Գալստյանը, ՌԴ էներգետիկայի փոխնախարար, ԱՊՀ էներգետիկ խորհրդի նախագահ Վիկտոր Կուդրյավին, գործադիր կոմիտեի նախագահ Վլադիմիր Ջանգիրովը։

Տես ▶ էջ 3

Ռուս զինվորները մտել են Սերբիա

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՀՈՒՆԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ռուս զինվորների առաջին ստորաբաժանումները Բոսնիայից մտել են Սերբիա ու շարժվում են դեպի Կոսովոյի սահմանը։ ԱՄՆ փոխնախագահ Ալբերտ Գորը հայտարարել է, թե Ռուսաստանը ամերիկացի պաշտոնյաներին հավաստիացրել է, որ զինվորները Կոսովո կմտնեն միայն իրենց կարգավիճակը ճշտելուց հետո։ Ինչպես հաղորդում է «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանը, Ռուսաստանն ու ՆԱՏՕ-ն տարածայն են ռուս խաղաղապահների տեղակայման ու հրամանատարության հարցերի շուրջ։ Մոսկվան ցանկանում է, որ ռուս զինվորները իրենց հատվածում ենթարկվեն ռուս հրամանատարությանը, իսկ ՆԱՏՕ-ն մտավախություն ունի, որ առանձին հատվածների ստեղծումը կարող է նպաստել Կոսովոյի մասնատմանը։

ԲԱՑՈՒՄ

Արտաքին հարաբերությունների դարպասը Հանրապետության հրապարակից

Այսուհետեւ այդ դարպասը կբացվի Հանրապետության հրապարակից, եւ Թամանյանի ստեղծած հոյակերտը կդառնա աշխարհին ու հայկական սփյուռքին բացվելու Հայաստանի մեկնակետը։ Առավոտյան այս գաղափարն արտահայտեց արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը վերանորոգված շենքի բացման արարողությանը հրավիրված հայ եւ օտար դիվանագիտական անձնակազմի ներկայացուցիչներին, սփյուռքահայ աշխարհիկ ու կրոնական դեմքերի, կուսակցական եւ պետական գործիչների ու մամուլի ներկայացուցիչների առաջ արտասանած ճառում։ Ներկաների մեջ, հանրապետության նախագահի եւ նախորդ վարչապետի կողքին, տեղ էր գրավել նաեւ վերանորոգման ծախսերի մեծ մասը ստանձնած բարերար պրն. Խորխե Զեննոզյանը հանդերձ ընտանյոք։

«Որքա՞ն է կազմում այդ գումարը» հարցին այդ նվիրատվության «կնքահայրը», Արգենտինայի ՀԲԸ Միության ատենապետ Վահրամ Հայրապետյանն ասաց՝ «Գաղտնիք է», եւ ներկայացրեց «գործի» այն մասը, որը «գաղտնիք» չէր։ Արգենտինահայ Խորխե Զեննոզյանն այժմ ապրում է Մ. Նահանգներում, առեւտրական գործերում մասնագիտացած գործարար է, Բուենոս Այրեսում ՀԲԸ Միության բարերար անդամներից է եղել, նախանցյալ տարի, երբ առաջին անգամ այցելել է Հայաստան, եղել է Վ. Օսկանյանի մոտ, եւ տեսնելով արտգործնախարարության շենքի

անմխիթար վիճակը, որոշել է իր մասնակցությունն անկախ Հայաստանի կառուցմանը բերել այդ շենքը վերանորոգելով։ Բարերարը նույնպես հուզված խոսք արտասանեց, շնորհակալություն հայտնելով նախարարահում զետեղված ցուցանակի համար, ուր նշվում է, թե շենքը վերանորոգվել է ի հիշատակ իր հոր՝ Արմեն Զեննոզյանի։

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ընթացիկ

ԱՍՈՒԼԻՍ

Երեւանի կոնյակի գործարանը դառնում է խոստապահանջ

Խաղողի մթերումների ծավալը կնվազի, մթերման գինը՝ եւս

Այս տարի Երեւանի կոնյակի գործարանը մթերելու է առավելագույնը 18 հազար տոննա խաղող, ինչը զիջում է անցած տարվա մթերումների ծավալին՝ 26 հազար տոննա: Երեւանի կոնյակի գործարանը մտադիր է վարել որակի մտահոգությամբ թելադրված քաղաքականություն՝ հաշվի առնելով 98 թ. «բերքահավաքի դասերը», երեկ ասուլիսում հայտնեցին ԵԿԳ ընկերության նախագահ եւ գլխավոր տնօրեն Պիեռ Լարեչը, ընկերության փոխնախագահ Հրանտ Բագրատյանը եւ գործադիր տնօրեն Ժան Ֆրանսուա Ռուքուն: Երեւանի կոնյակի գործարանի տնօրենությունը հայտնում է խաղողագործներին, որ այս տարի առանց բացառության մթերվելու է ընդամենը 4 խաղողատեսակ՝ որակական ընտրությամբ՝ «Ռքածիթելի», «Մսխալի», «Ոսկեհատ» եւ «Գառան դմակ»: Բացառվում է կարմիր խաղողի գնումը, մթերվելու է բացառապես ամենաքաղցր որակի խաղող, շաքարայնությունը սահմանափակելու միջոցով գնումները պետք է կատարվեն վաղաժամկետ. «Շաքարը թշնամի է կոնյակին», հավաստեց Պիեռ Լարեչը: ԵԿԳ-ն կմթերի առավելագույնը 18 հազար տոննա, գինը դեռեւս ճշգրտված չէ, սակայն ցածր կլինի 98 թ. սահմանված գնից (98 թ. կիլոգրամի համար միջին գինը 114 դրամ էր)՝ նկատի ունենալով շաքարայնությունը եւ կոնյակի շուկայի իրավիճակը, վերջինս վարդագույն չէ:

ԵԿԳ տնօրենությունը փաստեց, որ կոնյակի վաճառքի ծավալները խիստ ընկել են, որի հետեւանքով գործարանում կուտակվում է կոնյակի պահեստային մեծ քանակություն՝ 17 մլն լիտր կուտակված կոնյակի սպիրտ: Ֆրանսիական տնօրենությունն իբրեւ ելք ստեղծված իրավիճակից նախատեսում է ներդրումային լուրջ ծրագրեր նոր շուկաների նվաճման կամ վերանվաճման ուղղությամբ: Պիեռ Լարեչը հայտնեց, որ ԵԿԳ-ի առջեւ խնդիր է դրված նվաճել 20 նոր շուկա, ինչը բարդագույն խնդիր է: Այս տարի ԵԿԳ-ն իրացման եւ արտադրության ոլորտի համար սահմանել է 5 մլն դոլարի բյուջե, որն անհրաժեշտ, բայց ոչ բավարար պայման է հաջողության համար: Այդ 5 մլն դոլարից 2-ը կուղղվի դեպի գովազդ: Գովազդային լուրջ քաղաքականություն է նախատեսվում հայկական կոնյակի ռուսաստանյան շուկան վերանվաճելու ուղղությամբ՝ 1 մլն դոլար:

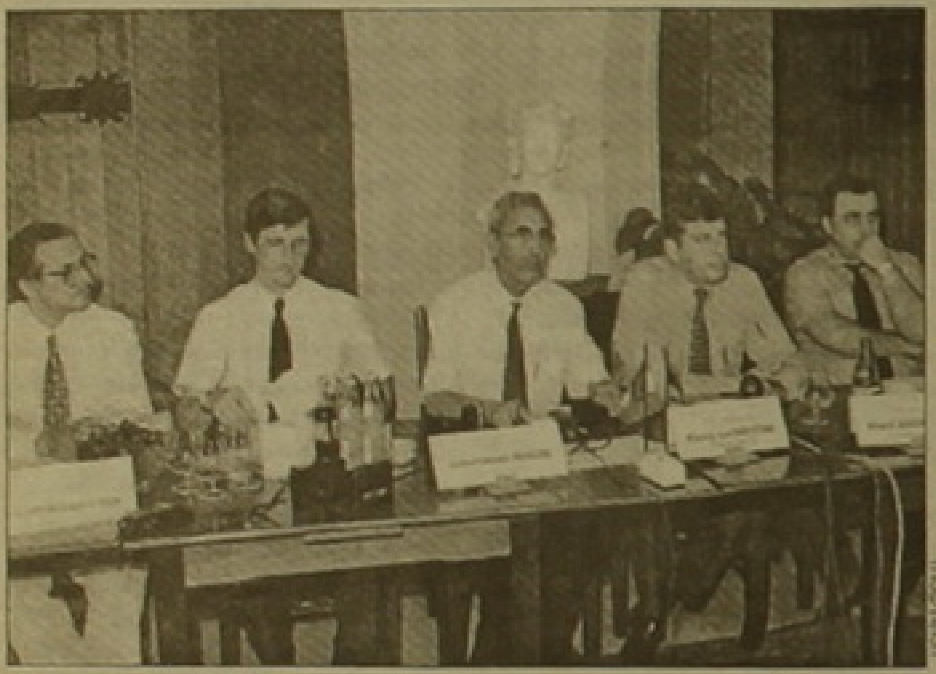

Կոնյակին զուգահեռ որակյալ կարմիր գինի եւ սառցամիրգ

ԵԿԳ-ն ծրագրել է նոր ուղղություն՝ արտադրել որակյալ կարմիր գինի, որը կիրացվի ինչպես տեղական, այնպես էլ արտերկրի շուկաներում, ուստի նախատեսվում է մթերել «Արենի» խաղողատեսակի մի քանի հարյուր տոննա: Գինեգործական նոր ծրագիրը կհամեմվի նաեւ սառեցված մթերքների արտահանման կազմակերպմամբ: Պիեռ Լարեչը վկայեց, որ իրենք բանակցություններ են վարում Հայաստանից սառեցված մրգեր արտահանելու ուղղությամբ, սույն ռազմավարությունը մշակում են «Պեռնո Ռիկարի» ստորաբաժանումները, մինչ այս Հայաստանում ոչ ոք սառեցրած մրգերի արտահանմամբ չի զբաղվել, բայց այս ծրագիրը կգործի 2000 թ. ոչ շուտ:

ԵԿԳ ֆրանսիական տնօրենությունը լավատես է՝ ապօրինի արտադրությունները սահմանափակելու նպատակով ձեռնարկված աշխատանքների, երկարաժամկետ ու կարճաժամկետ ներդրումային ծրագրերի, արտադրության նոր ստանդարտի շնորհիվ հարաճուն ավելացնել հայկական կոնյակի վաճառքի ծավալները: Երեք շաբաթից հայկական կոնյակի շշերը կզարդարեն հոլոգրաֆիկ դրոշմանիշները, որոնք զեղծարարների առջեւ կփակեն ճանապարհներ կամ, համենայն դեպս, կդժվարացնեն կոնյակի կեղծման եղանակները: Ասուլիսին սեղանը «զարդարում» էին կոնյակի երկու շիշ՝ մեկը հոլոգրաֆիկ դրոշմանիշով «Ախթամար», իսկ մյուսը՝ ձեռագիր խարանով, կեղծ «Ախթամար»: Ի դեպ, ՆԳ ստորաբաժանումները վերջերս 20 հազար շիշ կեղծ կոնյակ են բռնագանձել՝ փրկելով մեր քաղաքացիներին հնարավոր հիասթափություններից եւ թունավորումներից:

Ն. Դ.

Բելգիայից ներկրված թռչնամթերքի վաճառքը կասեցվում է

Երջին օրերին աշխարհի շատ լրատվամիջոցներում շարունակաբար խոսվում է բելգիական հավի մսի եւ ձվի մեջ հայտնաբերված թույնի դիօքսինի մասին: «Ազգն» իր հրապարակումներով ներկայացրել է սկզբնաղբյուրի հայտնաբերման պատմությունը: Իսկ այդ մասին ի՞նչ վերաբերմունք է ցուցաբերում ՀՀ առողջապահության նախարարությունը, պատասխանում է հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային ծառայության Հայաստանի առողջապահության գլխավոր պետական սանիտարական բժիշկ պրն Դավիդյանցը:

- Դիօքսինը խիստ վտանգավոր թույն է կազմված քիմիական նյութերի խմբից, որը պարունակում է 200-210 տեսակի միացությունների խումբ, որը շատ լուրջ բացասական ազդեցություն ունի օրգանիզմի վրա: Քայքայում է դիմադրողականությունը, ազդում է լյարդի ու վահանաձեւ գեղձի վրա, առաջացնում է քաղցկեղ, օրգանիզմում քայքայում է վիտամին A-ի պարունակությունը:

- Ձեր ծառայության կողմից հսկվո՞ւմ է ՀՀ ներմուծվող ապրանքատեսակները:

- Մինչեւ այժմ ՀՀ ներմուծվող ողջ ապրանքների տեսականին, այդ թվում նաեւ սննդատեսակները ներմուծվում են առանց բնակչության առողջության համար դրանց անվտանգության վերաբերյալ առողջապահության նախարարության հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային ծառայության դրական եզրակացության, մինչդեռ ներմուծվող ողջ ապրանքները վերահսկվում եւ եզրակացություններ են տրվում (սերտիֆիկատ) պետստանդարտի կողմից: Հունիսի 6-ին ՀՀ գլխավոր պետական սանիտարական բժիշկ Վլ. Դավիդյանցի արտահերթ խորհրդակցության եւ այդ հարցի պարզաբանման շուրջ տրվել են հանձնարարականներ, որոնց հիման վրա ՀՀ բոլոր մարզերում, տարածքային հիգիենիկ եւ հակահամաճարակային կենտրոնների կողմից ձեռնարկվում են օպերատիվ միջոցառումներ: ՀՀ առողջապահության նախարար Հ. Նիկողոսյանի կողմից ի լրումն արդեն իսկ իրականացվող միջոցառումների, հունիսի 11-ին ստորագրվել է թիվ 344 հրամանը՝ «Բելգիայից ներկրված թռչնամթերքի իրացումն կասեցնելու վերաբերյալ»:

- Մինչ այժմ հայտնաբերվե՞լ է որեւէ դեպք հանրապետությունում:

- Բելգիայից ներկրված թռչնամթերք վաճառքում չի հայտնաբերվել Էջմիածնում, Շիրակի, Գեղարքունիքի մարզերում, Կենտրոն եւ Նոր Նորք համայնքներում, ինչպես եւ տեղեկացրին մեզ համապատասխան ծառայությունները, Հանրապետությունում շարունակվում են օպերատիվ միջոցառումները եւ նոր փաստերի հայտնաբերման ու ճշգրտման մասին կտեղեկացնենք բնակչությանը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

ՆՇԱՆԱԿՈՒՄ

Հայոց 8-րդ կառավարությունը

Սկիզբը էջ 1

Քաղաքական գրեթե բոլոր ուժերը՝ ներկա իշխանության ընդդիմադիր, թե աջակից, միահամուռ ողջունեցին Վազգեն Սարգսյանի նշանակումը վարչապետ, քանզի այսուհետ իրադարձությունները առավել զարգանալու հնարավորություն են ստանում եւ տրամաբանական ավարտ: Իշխանության լծակները պետք է տրվեն նրան, ով ունի այդ ռեալ իշխանությունը եւ ոչ թե նրա ստվերին կամ փոխանորդին: Քաղաքական որոշ վերլուծաբաններ ներխորհրդարանական ընտրությունների ավարտից անմիջապես հետո գուժում էին նախագահի դիրքերի

թուլացում, որովհետեւ խորհրդարանի խոսնակ է դառնում նախագահական ընտրությունների նրա գործող մրցակից Կարեն Դեմիրճյանը, Սերժ Սարգսյանի ղեկավարած ուժային կայսրությունը տրոհվում է, բայց իրավիճակի առավել սառը վերլուծությունը կարող է վկայել, որ բերմուդյան եռանկյունի հիշեցնող իշխանական մեր կառույցում խոցելի է դառնում նոր վարչապետի դիրքը:

Ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության նախարարությունը տրոհվեց

Դեռ օր առաջ ՆԳ եւ ԱԱ նախկին նախարար Սերժ Սարգսյանը լրագրողներին պնդեց, որ իր ղեկավարած գերնախարարության տրոհումը սխալ է, բայց նախարարությունն արդեն բաժանված է. ներքին գործերն ըստ ամենայնի կղեկավարի քաղաքապետ Սուրեն Աբրահամյանը, որը հայտնի է իբրեւ այս ոլորտի արհեստավարժ ներկայացուցիչ, բացի այդ՝ քաղաքական հստակ «պոչեր» չունի: Սուրեն Աբրահամյանը փաստացի չանդամակցեց «Միասնություն» դաշինքին, իսկ նախընտրական ամբողջ շրջանում ըստ կարելվույն օժանդակեց ինչպես ՀՅԴ-ին, այնպես էլ նախագահի, ՆԳ եւ ԱԱ նախարարի կողմից հովանավորվող տարբեր թեկնածուների ու կառույցների նախընտրական արշավին: Ազգային անվտանգության նախարար, ըստ իշխանությանը մերձ աղբյուրների, կմնա Սերժ Սարգսյանը: Պաշտպանության նախարարի պորտֆելը Վազգեն Սարգսյանը չի պահպանի, քանզի, ինչպես հստակ նշել էր նախագահը, դա հակասահմանադրական է: Այս պաշտոնը կզբաղեցնի քաղաքական տեսանկյունից դարձյալ չեզոք «անպոչ» եւ արհեստավարժ կադրային զինվորական Վաղարշակ Հարությունյանը, որը մինչ այժմ Ռուսաստանում մեր գլխավոր պատվիրակության ներկայացուցիչն է: Վաղարշակ Հարությունյանը ժամանակին աշխատել է Աշոտ Մանուչարյանի ենթակայության ներքո, ունի զինվորական կրթություն եւ ռուսաստանյան շրջանակներում թրծված է: Որոշ վերլուծաբանների համոզմամբ, նրա նշանակումը խրախուսվում է Ռուսաստանի կողմից:

Այսպիսով, ուժային նախարարություններում գրեթե չեզոք դեմքեր են, իսկ Սերժ Սարգսյանը՝ պահեստազորում: Ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարի պաշտոնը, որը ուժայիններին հավասար վճռորոշ դերակատարում ունի, առայժմ վերապահվում է Լեւոն Բարխուդարյանին, որը հայտնի է հայաստանյան հասարակությանն իբրեւ Հրանտ Բագրատյանի կառավարության ֆինանսների նախարար: Էներգետիկայի նախարարի պաշտոնը, ըստ ամենայն հավանականության, կզբաղեցնի այսօր փոխվարչապետին հավասարազոր լիազորություններ ունեցող տարածքային կառավարման հարցերի նախարար Դավիթ Զադոյանը: Գործադիր վերին իշխանություն է վերադառնում Շահեն Կարամանուկյանը, որին կարող է տրվել իր նախկին պաշտոնը՝ կառավարության աշխատակազմի ղեկավար-նախարար: Արտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը եւ արդարադատության նախարար Դավիթ Հարությունյանը պահպանում են իրենց պորտֆելները՝ նախագահի պնդմամբ եւ առաջարկությամբ: Գյուղատնտեսության նախարարի պաշտոնը նախատեսվում է Գագիկ Շահբազյանի համար, իսկ Մոսկվայում թափուր մնացող Հայաստանի դեսպանի պաշտոնը կարող է զբաղեցնել նախկին ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանը: ՀՅԴ-ն պահպանում է իր երկու պորտֆելները՝ գիտության, կրթության եւ մշակույթի:

Դեռ պարզ չէ Կոմկուսին հասկացվելիք նախարարական պորտֆելը՝ արդյոք դա կլինի՞ սոցիալական ապահովության նախարարությունը, թե՞ այլ կառույց:

Վարչապետին աջակից 4 փոխվարչապետ

Մինչ սահմանադրական բարեփոխումների իրականացումը սահմանվելու են փոխվարչապետին համազոր 4 պորտֆելներ, որոնցից երկուսի նախօրինակն արդեն կար Արմեն Դարբինյանի կառավարությունում՝ արտադրական ենթակառուցվածքները համակարգող նախարար եւ տարածքային ինքնակառավարման հարցերի օպերատիվ նախարար: Առայժմ շրջանառվում են երկու փոխվարչապետների անունները՝ ուժային կառույցների ոլորտում պաշտպանության նախկին փոխնախարար Վահան Շիրխանյան, իսկ արտադրական ենթակառուցվածքների, տնտեսական ու կառուցվածքային բարեփոխումների, միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունների հետ հարաբերությունների ոլորտում՝ Արմեն Դարբինյան: Երեւանի քաղաքապետի պաշտոնում հնարավոր է Գեւորգ Վարդանյանի նշանակումը:

Ջերոմ Կ. Ջերոմը հայտնի մի վեպ ունի՝ «Երեքը նավակում եւ մեկ շուն», պետության փոքրիկ նավակի համար երեք ղեկակալ բավականին շատ է, ու քանի դեռ հեռու է սահմանադրական փոփոխությունների աշունը, այսինքն՝ պարզ չէ, կդառնա՞ Հայաստանը խորհրդարանական կամ վարչապետական հանրապետություն, նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հնարավորություն ունի հավասարակշռելու եւ վարչապետին, եւ ԱԺ խոսնակին, իսկ անհաջողության դեպքում քավության նոխազներ որոնելու, ճիշտ, ինչպես Բորիս Ելցինը Ռուսաստանի Դաշնությունում:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակության Ը տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 529353, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրեն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ընթացիկ

ԱԺ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎՆԵՐ

Խորհրդարանն այնքան էլ միասնական չէ

«Կայունությունն» իրեն տրոյական ձի

«Մենք ընդդիմության մոտեցանք «Միասնության» քաղաքական խորհրդի որոշմանը եւ զիջեցինք մեր տեղը», երեկ նոր ԱԺ անդրանիկ նստաշրջանում ասաց «Կայունություն» պատգամավորական խմբի նախագահ Հովհաննես Հովհաննիսյանը՝ մեկնաբանելով մշտական հանձնաժողովների նախագահների ընտրության վերաբերյալ մեծությամբ երկրորդ նորաստեղծ խմբի դիրքորոշումը: Հովհ. Հովհաննիսյանը չհապաղեց շեշտել, որ իրենց խումբը թվով երկրորդն է՝ 21 պատգամավոր, ու շեշտադրեց իրենց զիջումը՝ չվիճարկել հանձնաժողովներից որեւէ մեկի նախագահի իրենց հասանելիք տեղը, այլ համաձայնել «Միասնության» քաղաքական խորհրդի որոշմանը: Այս խոսքերից հետո Ալբերտ Բազեյանը եւ Կարեն Դեմիրճյանը քմծիծաղ տվեցին, իսկ Բազեյանն անգամ բարձրաձայն ամփոփեց այդ «Միասնությունն» է, որ զիջեց «Կայունությանը»:

Հայոց նորընտիր խորհրդարանի ղեկավար կազմը երեկ ամբողջացավ: ԱԺ խոսնակ Կարեն Դեմիրճյանի եւ փոխխոսնակներ Ռուբեն Միրոյանի ու Ալբերտ Բազեյանի ընտրություններից հետո ԱԺ-ն հաջողությամբ ավարտեց վեց խորհրդարանական հանձնաժողովների նախագահների ընտրությունները, որոնք քաղաքական նշանակություն ունեն: Այսպիսով՝ մեկ հանձնաժողով ՀՅԴ-ին, Վահան Հովհաննիսյանը գրավեց պաշտպանության, ազգային անվտանգության եւ ներքին գործերի հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնը՝ 79 կողմ: Մեկ հանձնաժողով Կոմկուսին՝ Գագիկ Թադեւոսյանը զբաղեցրեց սոցիալական, առողջապահության եւ բնապահպանության հանձնաժողովի նախագահի պաշտոնը: Մեկ հանձնաժողով ԱԺՄ-ին, Շավարշ Քոչարյանը 88 կողմ ձայներով գերազանցեց «Օրինաց երկրի» ու «Իրավունք եւ միաբանության» իր մրցակիցներին՝ արժանանալով գիտության, կրթության, մշակույթի եւ երիտասարդության հարցերի հանձնաժողովի նախագահությանը («Օրինաց երկրի» առաջադրյալ Սերգո Երիցյանը հավաքեց 12 կողմ, իսկ Համլետ Հարությունյանը՝ «Իրավունք եւ միաբանություն»՝ 19): Պետաիրավական, ֆինանսաբյուջետային ու տնտեսական եւ արտաքին հարաբերությունների հանձնաժողովները կգլխավորեն «Միասնության» ներկայացուցիչները՝ Յուրի Բախշյանը, Վարդան Խաչատրյանը եւ Արմեն Խաչատրյանը: Երեկ մենք հայտնել էինք, որ «Օրինաց երկիր» խմբակցության նախագահ Արթուր Բաղդասարյանը Յուրի Բախշյանի հետ մեկտեղ առաջադրված էր պետաիրավական հանձնաժողովի նախագահ, սակայն իր ելույթում Արթուր Բաղդասարյանը հայտնեց, որ «Օրինաց երկիրը» 20 ընտրատարածքներում աջակցել է «Միասնությանը», իսկ այժմ էլ, հավատարիմ իր հռչակած սկզբունքին՝ քաղաքական մրցակցություն եւ ոչ թշնամություն, ինքնաբացարկ տվեց:

Խորհրդարանական վերլուծաբանները ԱԺ նոր կարգը համարում են բնավ ոչ միասնական: Երեկ հայտնի դարձան նաեւ խմբակցությունների ղեկավարները: Ըստ այդմ՝ «Միասնությունը» կղեկավարի Անդրանիկ Մարգարյանը, քարտուղար Գագիկ Ասլանյան, 61 պատգամավոր, Հայկոմկուսը՝ Սերգեյ Բադալյանը, քարտուղար Յուրի Մանուկյան, 10 պատգամավոր, ՀՅԴ-ն՝ Վահան Հովհաննիսյանը, քարտուղար Ռուբեն Հակոբյան, 8 պատգամավոր, «Իրավունք եւ միաբանությունը»՝ Արտաշես Գեղամյանը, քարտուղար Հայկ Բաբուխանյան, 7 պատգամավոր, «Օրինաց երկիրը»՝ Արթուր Բաղդասարյանը, քարտուղար Գագիկ Գասպարյան, 6 պատգամավոր, ԱԺՄ-ն՝ Վազգեն Մանուկյանը, քարտուղար Սեյրան Ավագյան, 6 պատգամավոր: «Կայունություն» խումբն ունի 21 անդամ, նախագահ Հովհաննես Հովհաննիսյան, քարտուղար Վարդան Այվազյան: Եվ 10 անկախ պատգամավոր: Հունիսի 20-ից հետո այս դասավորությանը պարզություն կբերեն վերջին երկու ընտրվող պատգամավորները:

Ն. ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

Արմեն Խաչատրյան, Շավարշ Քոչարյան, Վահան Հովհաննիսյան, Գագիկ Թադեւոսյան, Յուրի Բախշյան, Վարդան Խաչատրյան

Հայերը ոչ միայն խոսում են, այլեւ՝ գործում

ԱՊՀ էներգետիկ խորհրդի նիստը՝ Երեւանում

Սկիզբը էջ 1

Կլոր սեղանի ընթացքում համաձայնագրեր չստորագրվեցին: Քննարկվեցին տարածաշրջանային համագործակցության կոնկրետ, կիրառական նշանակություն ունեցող խնդիրներ՝ ոչ միայն էլեկտրաէներգիայի, այլեւ այլընտրանքային ծառայությունների փոխանակման (օրինակ, ֆինանսական գործունեության, կապի) ոլորտում, որ առանձին դեպքերում կազմում են առաջատար էներգետիկ ընկերությունների եկամուտների 10-30 տոկոսը, ասաց պրն Կուդրյավին: Նրա կարծիքով, Հայաստանի էներգետիկ համակարգը բարեփոխումներից հետո համապատասխանում է լավագույն էներգահամակարգերի չափանիշներին՝ մակրոտնտեսական արդյունավետության խնդիր դնելով ինչպես հայ էներգետիկների, այնպես էլ ԱՊՀ շահագրգիռ ատյանների առջեւ:

Քննարկման ընթացքում դիտարկվել են ոչ միայն անդրկովկասյան տարածաշրջանի, այլեւ Միջին Ասիայի, Ռուսաստանի եվրոպական մասի, Ուկրաինայի եւ Մոլդովայի, եվրոպական երկրների հետ համագործակցության խնդիրներ, գոհունակություն է հայտնվել Հայաստան-Վրաստան եւ Հայաստան-Իրան էներգետիկ կապերի ակտիվացման առթիվ եւ ցանկություն՝ ակտիվացնելու եւ համակարգելու ներմուծման-արտահանման ծավալները, գործընկերոջը հավելեց Կարեն Գալստյանը: Հայաստանն, ըստ նրա, տարածաշրջանում էլեկտրաէներգիայի փոխանակման «խաչմերուկ» դառնալու իրական հնարավորություն ունի: Վրաստանի, Իրանի, Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի հետ Հայաստանը կապող էլեկտրահաղորդման գծերը, Իրանի միջոցով Միջին Ասիա «դուրս գալու» հնարավորությունը, Թուրքիայի, Լիբանանի, Հորդանանի, Իսրայելի եւ Եգիպտոսի էլեկտրահաղորդման գծերի միասնականացման ուղղությամբ ընթացող ակտիվ շինարարական աշխատանքները լուրջ բազա են ստեղծում ընդհանուր էներգետիկ շուկայի ստեղծման համար, ուր շատ բան կկանխորոշեն ներմուծվող-արտահանվող էլեկտրաէներգիայի սակագները:

Վլադիմիր Զանգիրովը գոհ էր էներգետիկ բարեփոխումների հայաստանյան փորձից. «Հայաստանը չի փակվել սեփական հետաքրքրությունների եւ հնարավորությունների շրջանակում: Այստեղ, մեր համոզմամբ, էներգետիկայով հիմնավոր են զբաղվում՝ սեփական առանձնահատկությունները զուգակցելով միջազգային փորձին: Բնակչության համար կենսական այնպիսի բնագավառ, ինչպիսին էներգետիկան է, չի կարող թողնվել տարերային շուկայի քմահաճույքին, այլ պետք է կարգավորվի պետականորեն, եւ ես ուրախ եմ, որ հայ էներգետիկները գնացել են հենց այդ ճանապարհով: Եթե այլ երկրներում էներգետիկ շուկայի մասին ավելի շատ խոսում են, ապա Հայաստանում շատ բան արդեն արվել է այդ ուղղությամբ. այդ տեսակետից մենք սովորելու բան ունենք Հայաստանից»:

Խորհրդի հերթական նիստը կարեւոր ներդրում էր տարածաշրջանային համագործակցությունը կարգավորող օրենսդրական դաշտի եւ նորմատիվային փաստաթղթերի նախապատրաստման եւ համաձայնեցման ճանապարհին, հավաստեցին ասուլիսի նախաձեռնողները:

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Քաղաքական մտածողության տխուր մակարդակ

«Առավոտի» երեկվա համարում լույս է տեսել Ռաֆիկ Հակոբջանյանի ստորագրությամբ մի հրապարակում՝ «Ով ով է» վերնագրով, ուր հեղինակը իր տեսակետներն է ներկայացնում անցած խորհրդարանական ընտրությունների մասին: Պատասխան չէի գրի, մանավանդ նկատի առնելով քաղաքական մտածողության ողբալիորեն ցածր մակարդակը, ինչը լուրջ բանավեճի տեղ չի թողնում: Սակայն հարկադրված եմ անդրադառնալ մի քանի իրողությունների, հատկապես այն պատճառով, որ դրանք, ավաղ, տիրապետող են դառնում մեր հասարակական գիտակցության մեջ եւ սպառնում են էլ ավելի իջեցնել այդ գիտակցության, ժողովրդի քաղաքական մտածողության մակարդակը:

1. Հեղինակը տուրք է տալիս այն մտայնությանը, թե «Հանրապետությունում գործող կուսակցությունների առնվազն 90 տոկոսը ստեղծվել է իր ղեկավարի՝ որպես ինչ-որ մի բանի ղեկավար կոչվելու անհագ ցանկության հիման վրա, նրա համար համապատասխան քարիքներ ստեղծելու միտումով, գաղափարապես ամուր չէ եւ այդ պատճառով էլ չի կարող վայելել ժողովրդի վստահությունը»: Ստիպված եմ փաստել, որ քաղաքական կուսակցությունները ստեղծվում են ոչ թե անձերի, որքան էլ նրանք ազդեցիկ լինեն, այլ՝ գաղափարախոսությունների հիման վրա: Եվ նրանք գոյատեւում են այնքան ժամանակ, քանի դեռ տվյալ գաղափարախոսությունը հասարակական պահանջարկ է վայելում, անկախ այդ պահանջարկի մեծ կամ փոքր լինելուց: Իսկ ղեկավարների համար «քարիքներ ստեղծելու» վարկածն ընդամենը հիվանդ երեւակայության արդյունք է հայաստանյան քաղաքական կուսակցությունների առնվազն նույն 90 տոկոսի պարագայում:

2. Հեղինակը հանդես է գալիս «մանր-մունր, ոչ մի կշիռ չունեցող կուսակցությունների լուծարման» հորդորով, իսկ դա արդեն ամբողջատիրական մտածողության անթաքույց դրսեւորում է: Պարոնը ինչպե՞ս է պատկերացնում այդ «լուծարումը»: 1994 թ. դեկտեմբերի 28-ի անմոռանալի նախագահական հրամանագրի կրկնությա՞մբ:

3. Հոդվածում այն տեսակետն է զարգացվում, թե կուսակցությունների ու կուսակցական առաջնորդների գործունեությունը «հանրօգուտ» չէ, նրանք ընդամենը ազգաբնակչությանը «հոգնեցնում են» «սին դրույթներով ու կոչե՞րով»: Ցնցո՞ղ «հոգատարություն» ազգաբնակչության նկատմամբ: Ի՞նչ կարիք կա նրան «հոգնեցնել» բազմակարծությամբ, գաղափարների հարստությամբ, բազմազանությամբ. թող կուռ-հնազանդ ենթարկվի մեկ, առավելագույնը՝ երկու «խոշոր» կուսակցությունների ազդեցությանը, չծանրաբեռնի սեփական ուղեղը, ընտրության լայն հնարավորություն չունենա, ինքնուրույն մտածել չկարողանա... Նրա փոխարեն «մտածելու մենաշնորհը» բռնազավթած մի քանի «խոշորներ» ամեն ինչի մասին կհոգան եւ մեզ կհասցնեն «երջանիկ» անգիտության երանավետ ափեր: Դե, իսկ ավելի լուրջ՝ կուսակցությունների առատության դեմ ամեն մի ըմբոստացում այլ բան չէ, եթե ոչ ազատ խոսքի, ազատ մտածողության դեմ ըմբոստացում, հասարակությանը «գաղափարային համահարթման» ենթարկելու ծպտյալ արտահայտություն, ուրիշ ոչինչ:

4. Ամենաարտառոցն այն հավաստումն է, թե «գաղափարները մեծ հաշվով կարող են լինել երեքը... մնացածները հնարովի գաղափարներ ու մտքեր են...»: Այս «դասակարգումն» ինձ հիշեցրեց շատ տարիներ առաջ երեքամյա որդուս մանկական դիտարկումը. «Ձկները երեք տեսակ են լինում, չէ՞, մեծ, միջակ, փոքր»: Գաղափարների ու գաղափարախոսությունների ներկապնակը, բարեբախտաբար, շատ հարուստ է եւ դրանով էլ պայմանավորված է կուսակցությունների առատությունը: Նույնիսկ մեկ գաղափարը, մեկ գաղափարախոսությունը բազմաթիվ երանգներ ունի, այլապես հասարակությունն ստիպված կլիներ իրոք գորշ մի գոյություն քարշ տալ պարոնի պատկերացրած եռագույն ու շատ տխուր աշխարհում:

5. Ինչ վերաբերում է անցած ընտրությունների արդյունքների նկատմամբ, խնդրո առարկա հոդվածում ցուցաբերված հիացմունքին, խորհրդարանում քաղային հեղինակությունների, հեղինակի բնորոշած «խարոշիների», «լավ տղերքի» հայտնվելու մեջ ոչ մի վատ բան չտեսնելու հակվածությանը, ապա պիտի նկատեմ, որ պարոն Հակոբջանյանն ինքն է հակասում իրեն, երբ մաղձ է թափում «Իրավունք եւ միաբանություն» դաշինքի վրա: Ըստ նրա, դաշինքն «այս անգամ էլ պետք է խայտառակվեր», սակայն «հնարամիտ գտնվեցին, գտան հզոր հովանավոր, որը փրկեց դրությունը»: Եթե «անարժան» Արտաշես Գեղամյանն ու Հրանտ Խաչատրյանը «հզոր հովանավոր» գտնելով «փրկել են դրությունը», էլ դրա «արդարը» ո՞րն է:

Ասել եւ կրկնում եմ՝ հակակուսակցական քարոզչությունը, որի «փայլուն» դրսեւորումներից է նաեւ պարոն Հակոբջանյանի հրապարակումը, ժողովրդին ամբոխի վերածելու մարտավարություն է, ում կողմից էլ բխի: Կուսակցությունների մեջ միավորվում են տվյալ հասարակության առավել ակտիվ, քաղաքական մտածողության որոշակի մակարդակ ունեցող, կազմակերպված եւ ինքնուրույն դատելու ընդունակ անհատները: Նրանց գաղափարները կարելի է չընդունել, բայց ակտիվությունից դժգոհելը անմտություն է: Ինչ վերաբերում է յուրաքանչյուր կուսակցության ստացած տոկոսներին, ապա դա արդեն կուսակցությունների, այդ թվում ՀԺԿ-ի, ՀՌԱԿ-ի, ԱԻՄ-ի մտահոգության հարցն է: Հարկ չկա «նեղություն քաշելու» եւ նրանց փոխարեն այդքան «ցավագին ապրումներ» ունենալու:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Բանիմաց եւ պարկեշտ ղեկավարներ հոգեւոր ոլորտում

Կրկին պահանջում է Պահպանողական կուսակցությունը

Պահպանողական կուսակցության դեռեւս 1999 թ. հունվարի 24-ին կայացած կոնֆերանսում արձանագրեցինք, որ ՊԿ-ն առաջնահերթ սեպելով Հոգեւոր Հայաստանի խնդիրը եւ համարելով մեր պետականության թիվ մեկ գրավականն ու զարգացման երաշխիքը՝ պահանջում է կրթության եւ գիտության նախարարի, կրոնի գործերի պետական վարչության պետի, լեզվի պետական տեսչության պետի եւ ազգային հեռուստատեսության գործադիր տնօրենի հրաժարականները: Մեր հիմնավոր պահանջը քննարկելը կամ անտեսելը ՀՀ նախագահի ու վարչապետի իրավունքն էր:

Հոգեւոր ոլորտի կորուստները երբեք չեն վերականգնվում: Չեն վերականգնվում նաեւ բարոյական արժեքները, որոնց քարուքանդ անելուն դեմ ենք: Հայաստանի քաղաքացին պարտավոր չէ հարկեր վճարել կրթության եւ գիտության ոլորտում իր շահերի դեմ ուղղված հեղափոխական փորձարկումները ֆինանսավորելու համար, պարտավոր չէ հանդուրժել սեփական երկրում պետական լեզվի հանդեպ արհամարհանքը, պարտավոր չէ անտեսել կրոնական հակաքրիստոնեական աղանդների կողմից ամեն ժամ իր քաղաքացիական ու ազգային-հավատամքային իրավունքների կոպիտ ոտնահարումները, պարտավոր չէ հեռուստացույցն անջատած պահել, ինչ է՝ թե իր մանուկներին խեղված մտածողություն ունեցողները որոշել են սնել պոռնոգրաֆիկ ու զավեշտական կադրերով:

Պահպանողական կուսակցությունը երկրորդում է տարեսկզբի իր պահանջը՝ հուսալով, որ գոնե նոր կազմվելիք կառավարությունում հատկապես այս գերատեսչությունները կլինեն բանիմաց, քաղաքակիրթ ու պարկեշտ պետական այրերի տնօրինման տակ:

ՍՈՒՐԵՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՅԱՆ,
ՊԿ նախագահ

digitised by A.R.A.R.@

ԳՈՐԾՈՒՂՈՒՄ

ԾԽԱԽՈՏԱԳՈՐԾՈՒԹՅՈՒՆ

Տնտեսության եւ քաղաքականության խաչմերուկներում

Ինչպես արդեն հայտարարել են «Գրանդ տոբակո» հայ-կանադական ՀՁ ՓԲԸ բաժնետերերը, ընկերության գերնպատակներից մեկն առաջիկա տարիներին լինելու է ծխախոտի արտադրությանը զուգահեռ Հայաստանի ավանդական գյուղատնտեսական ճյուղերից մեկը՝ ծխախոտագործությունը զարգացնելը: Դա հնարավորություն կտա արտադրության մեջ օգտագործել Հայկական լեռնաշխարհի յուրահատուկ կլիմային հարմարեցված արեւելյան տեսակի տեղական ծխախոտահումքը, ինչպես նաեւ կազմակերպել արտահանում տարածաշրջանի երկրներ: Ծրագիրն արդեն իրականացվում է, եւ ինչպես կատակեց ընկերության պատասխանատու աշխատակիցներից մեկը, ծխախոտ աճեցնելը «համաճարակի» պես տարածվում է Հայաստանի մարզերում, հասել է մինչեւ անգամ ԼՂՀ:

Ծխախոտագործությունը Հայաստանում «համաճարա՞կ»

Այսօր արդեն ողջ Հայաստանի տարածքում մոտ 1950 հա ծխախոտի ցանքատարածություններ կան, սակայն այդ թիվն օր-օրի ավելանում է, ինչն, ի դեպ, անակնկալ էր ընկերության համար եւ նախատեսվածից մի քանի անգամ ավելի: Գյուղացիների այդ անօրինակ «սերն» առ ծխախոտը բացատրվում է նրանով, որ «Գրանդ տոբակոյի» հետ կնքած պայմանագրով նրանք ստանում են կանխավճար՝ մշակությունը կազմակերպելու համար, ինչպես նաեւ մասնագիտական օգնություն եւ ամենակարեւորը՝ երաշխիքներ, որ բերքը չի մնա դաշտում (ինչպես հաճախ խաղողի կամ պոմիդորի դեպքում), այլ, այդ նույն պայմանագրով, կմթերվի ընկերության կողմից: Տեղեկացնենք, որ Հայաստանի ավանդական ծխախոտատեսակները

«Սամսունն» ու «Յոբելյանականը», օգտագործվում են միջին եւ բարձր տեսակի սիգարետների բաղադրության մեջ ու յուրահատուկ համուհոտ տալիս նրանց: Ինչ վերաբերում է արտահանմանը, ապա «Գրանդ տոբակոյի» գործադիր տնօրեն Սամվել Սահակյանը տեղեկացրեց, որ արդեն իսկ կնքված պայմանագրերով այս տարի ընկերությունը կարող է անսահմանափակ քանակությամբ ծխախոտ արտահանել Ռուսաստան եւ Վրաստան: Մոտավոր հաշվարկներով այս տարի կմթերվի մոտ 5 հազար տոննա ծխախոտ, նման տեմպերով շարունակվելու դեպքում այդ թիվն առաջիկա տարիներին կարող է բազմապատկվել: Ընկերությունը յուրաքանչյուր կիլոգրամի համար գյուղացուն վճարում է 1-1,5 դոլար (որի մեջ մտնում է նաեւ կանխավճարը), եւ եթե հաշվի առնենք, որ յուրաքանչյուր հեկտարից ստացվում է 3-3,5 տոննա տերեւ, ապա պետք է ենթադրել, որ յուրաքանչյուր միջին գյուղական ընտանիք տարեվերջին կարող է ստանալ պատկառելի գումար: Ծխախոտագործությունը եկամտաբեր, բայց նաեւ աշխատատար է եւ բնականաբար պահանջում է շատ աշխատող ձեռքեր: Արդեն իսկ մոտ 15 հազար մարդ Հայաստանի մարզերում զբաղված է մշակությամբ, սակայն նրանց թիվն աստիճանաբար կավելանա բերքահավաքի, չորացման ու մթերման սեզոնին: Այդ իմաստով, փաստորեն, ծխախոտագործության զարգացումը Հայաստանում ոչ միայն տնտեսական, նաեւ քաղաքական խնդիր է, «Գրանդ տոբակոյի» գործադիր տնօրենի խոսքերով՝ տնտեսության զուգակցումը քաղաքականության հետ: Եվ բոլորովին էլ պատահական չէ ծխախոտագործության աշխարհագրության ընդլայնումը նաեւ Ղարաբաղում, որտեղ ծխախոտագործության զարգացումը ռազմավարական նշանակության խնդիր է:

Վերաբնակեցված գյուղերում՝ կենդանության շունչ ու աշխուժություն

«Գրանդ տոբակոյի» եւ Քաշաթաղի (նախկին Լաչինի շրջան) ղեկավարության կնքած պայմանագրով շրջանում արդեն տնկվել է մոտ 100 հա ծխախոտ: Աշխատանքները սկսելու, այսինքն մշակության առաջին փուլը կազմակերպելու համար ընկերությունը նախատեսել է մոտ 50-60 հազ. դոլարի կանխավճար: Օրերս, անմիջապես տեղում աշխատանքները ստուգելու նպատակով, «Գրանդ տոբակոյի» մասնագետներն այցելեցին Քաշաթաղ: Ծխախոտի ցանքատարածությունները հիմնականում կենտրոնացած էին երեք գյուղերում՝ Հակ, Մարաթուկ եւ Հայկազյան, սակայն մշակության աշխատանքներում ընդգրկված են նաեւ հարակից գյուղերի բնակիչները, եւ ենթադրվում է, որ մինչեւ տարեվերջ աշխատանքի մեջ կընդգրկվի մոտ 1500 ընտանիք: Քաշաթաղի գյուղերի սակավաթիվ բնակիչների համար ծխախոտագործությամբ զբաղվելն ուղղակի փրկություն կարելի է համարել, քանի որ առանց այն էլ գործազրկության եւ չքավորության պատճառով այստեղ վերաբնակվածների համար կարեւորը կայուն եւ եկամտաբեր աշխատանք ունենալն է՝ հացի խնդրի լուծումը: Եվ չնայած հողն այստեղ բավականին բարեբեր է, կարելի է աճեցնել գրեթե ամեն ինչ, սակայն տրանսպորտային խնդիրների, կապի եւ շուկաների բացակայության պայմաններում գյուղաբնակներին ավելի ձեռնտու է ծխախոտի մշակությամբ զբաղվելը, քանի որ «Գրանդ տոբակոյի» կանխավճարով նրանք կանոնավորապես ստանում են աշխատավարձ (30-70 հազար դրամի չափով), ինչպես նաեւ անհրաժեշտ մասնագիտական օժանդակություն, իսկ վերջում բերքը հավաքելուց հետո, ընկերությունն ինքն է կազմակերպում բերքի տեղափոխումը, որը չի մտնում կանխավճարի մեջ: Տեղում աշխատանքներն իրականացնում է Քաշաթաղի շրջանի ղեկավարությունը, որը պայմանագիր է կնքել «Նարեկ» ՄՊԸ-ի հետ: Վերջինս արդեն վճարված կանխավճարով Թարթառ գետից դեպի հողատարածքներ է անցկացրել երեք ջրատար, կազմակերպում է աշխատողների տեղափոխումը, պատրաստվում է կառուցել չորանոցներ: «Գրանդ տոբակոյի» ներկայացուցիչների այցը ոգեւորեց բնակիչներին, որոնք առանց այն էլ ոգեւորված են ծխախոտագործությամբ եւ հույսեր են կապում նրա հետ: Ասում են, որ մինչեւ ոռոգման ջրի անցկացումը մարդիկ դույլերով հարյուրավոր կիլոմետրերով ջուր էին տեղափոխում եւ ջրում սածիլները: Եվ չնայած առաջին տարում թերեւս չստացվեն բարձր եկամուտներ, սակայն դրա փոխարեն կլուծվի բնակչության զբաղվածության հարցը, մարդիկ կհմտանան ծխախոտագործության մեջ, եւ հնարավոր է, որ Քաշաթաղում ու Ղարաբաղի մի քանի այլ շրջաններում եւս ծխախոտագործությունը դառնա գյուղատնտեսության հիմնական ճյուղերից մեկը:

Գյուղացիների հետ զրուցելիս պարզեցինք, որ մարդիկ պատրաստ են ցանկացած դժվար աշխատանքի, միայն թե ունենան կայուն եւ ապահով աշխատանք եւ նորմալ աշխատանքային պայմաններ: Մի տարեց կին խոստովանեց, որ եթե իր ընտանիքը տարեվերջին ստանա խոստացված եկամուտը, ապա եկող տարի եւս սիրով կզբաղվեն այդ գործով եւ վերջնականապես կհաստատվեն Քաշաթաղում: Հայտնեցին, որ սածիլանոցը դնելուց հետո մի քանի բնակավայրերում նոր վերաբնակիչներ են հայտնվել, նույնիսկ ծխախոտագործությամբ զբաղվելու նպատակով Հունաստանից մի ընտանիք է բնակվել գյուղերից մեկում, քիչ չեն նաեւ հրավիրված մասնագետները, ենթադրվում է, որ նրանց կմիանան նորերը: Մի խոսքով Քաշաթաղում տարեցտարի, ամսեամիս կենդանության շունչ է նկատվում, ծխացող տների թիվն ավելանում է, փողոցներում խաղացող երեխաների թիվը բազմանում:

Քաշաթաղը՝ ամերիկյան նոր «Վայրի արեւմուտք»

Շրջանի բնակավայրերով անցնելիս միանգամից մի քանի զգացմունքներ են առաջանում: Նախ՝ սարսափելի ճնշող տպավորություն են թողնում ճանապարհամերձ բնակավայրերը, որոնք դեռեւս կրում են ոչ վաղ անցյալի պատերազմի կնիքը՝ ավերված տներ, անտերության մատնված, ամայացած այգիներ, ճանապարհներին ընկած, վառված փոխադրամիջոցներ եւ այլն: Մյուս կողմից՝ տներ, որոնցում արդեն մարդկային շունչ է նկատվում, փողոցներում՝ հասուկենս մարդիկ, այգիներում աշխատող մարդիկ, բայց ընդհանուր տպավորությունն առայժմ ճնշող է: Քաշաթաղը հին հայկական հող է եւ հայտնի է իր բարեբերությամբ: Այստեղ աճող մրգերը՝ թութը, նուռը, խաղողը եւ այլն, հայտնի են քաղցրությամբ ու որակով, պատճառը արեւն ու կլիմայական պայմաններն են: Հատկապես բերրիությամբ հայտնի են Թարթառ գետի երկայնքով ձգվող հողատարածքները: Շրջանի վարչակազմի ներկայացուցչի հետ զրույցից պարզեցինք, որ վերջին մի քանի տարվա ընթացքում ավելացել է վերաբնակիչների թիվը: Նրանց մեծ մասը եկել է աղետի գոտու շրջաններից, կարիքից դրդված, ավելի լավ կյանք կառուցելու հույսով: Հետաքրքիր էր գյուղերից մեկում հաստատված մի նախկին երեւանցու կարծիքը, որի տարիների փորձառությունն ու կենսափորձը, բնակիչների հետ շփումները հանգեցրել էին մի եզրակացության՝ վերաբնակիչները բաժանվում են երկու խմբի. մարդիկ, որոնք ուզում են խաչ քաշել իրենց անցյալի վրա ու հետեւաբար, այլից հեռու այս զողտրիկ անկյունում իրենց նոր կյանքը կառուցել, եւ մարդիկ, ովքեր արյուն են թափել այս հողի համար եւ ուզում են վայելել իրենց հաղթանակի պտուղները: Երկու դեպքում էլ մարդու ազգային տեսակն է, որը պատրաստ է անընդհատ փոփոխությունների, պայքարի, դժվարությունների եւ միաժամանակ չի բավարարվում կյանքից ստացածով: Ի դեպ, առաջին խմբի մեջ քիչ չեն նաեւ այն մարդիկ, որոնք ինչ-որ չափով խնդիրներ են ունեցել իրենց շրջապատի ու հասարակության հետ (ասացին, որ շատերը «տոկոսի տակ մնացածներն են կամ նոր ընտանիք կազմածները), որոնք գերադասել են տեղափոխվել այս անհայտ, քաղաքակրթությունից հեռու վայրերը, որտեղ դրսի աշխարհի հետ գրեթե կապ չկա: Հեռուստացույցի, ռադիոյի կամ թերթերի մասին խոսք լինել այստեղ, բնականաբար, չի կարող, իսկ էլեկտրական հոսանքի մասին հիշել են միայն վերջին ժամանակներս, երբ էլեկտրիֆիկացվեց բնակավայրերի մի մասը: Գյուղերում կան նաեւ դպրոցներ, որոնք առայժմ հիշեցնում են տերթողիկյան դպրոցները (իհարկե, ոչ ուսուցման մեթոդի իմաստով), տեղավորված քանդված ու մի կերպ հարմարեցված շենքերում:

Չնայած ժամանակի սղության պատճառով հնարավոր չեղավ ավելի մանրամասն ու խորությամբ ուսումնասիրել իրավիճակը, սակայն զրույցներից, բնակավայրերում շրջելիս տպավորություն էր ստեղծվում, թե մի քանի դար ետ ես գնացել ու հայտնվել, ասենք, Ամերիկայի նոր հողերում, որտեղ ժամանակին գալիս ու հաստատվում էին եվրոպացիների առավել ակտիվ եւ արկածախնդիր սոցիալական շերտերը: Քաշաթաղի վերաբնակիչներն արդեն կամաց-կամաց իրենց հողի տեր են զգում, քանի որ հասկացել են հողի ուժը, եւ նաեւ այն, որ այստեղ սեփական նախաձեռնությունների իրագործման լայն հնարավորություններ կան: Մի խոսքով մի կտոր հաց, որն առավել դժվար էր վաստակել աղետի գոտու իրենց տնակներում ապրելով ու շուկաներում վերավաճառով զբաղվելով կամ փողոց ավլելով: Այդ իմաստով յուրաքանչյուր նոր բնակիչ պետք է ուշադրության արժանանա, նրանց կողմից յուրաքանչյուր բնակեցված տուն ու խնամված այգի պետք է գնահատվի ըստ արժանվույն ու նաեւ օրինակ դառնա մյուսների համար՝ օտար ափերում հաց փնտրող «խոպանչի» ու փախստականի նպաստով ապրող մեր հազարավոր հայրենակիցների համար:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ
Քաշաթաղ-Երեւան

digitised by A.R.A.R.@

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Ի՞նչն է խանգարում Արխանգելսկի ալմաստի հանքավայրի յուրացմանը

Ոտքերի տակ վիթխարի հարստություն կա: Հարկավոր է պարզապես վերցնել: Այդ հարստությունը կծառայի մարդուն եւ տերությանը: Ռուսաստանում կստեղծվեն 3000 նոր բարձր վարձատրվող աշխատատեղեր: Երկրի ներքին համախառն արդյունքը կաճի տարեկան 1.1 մլրդ դոլարով: Պետության հարկերի գանձումը տարեկան կավելանա 100 մլնով: Տայգայում եւ տունդրայում կգծվեն նոր ճանապարհներ, Արխանգելսկի մարզի բյուջեն շոշափելի հավելում կստանա:

19 տարի առաջ Սպիտակ ծովից ոչ հեռու, Արխանգելսկից 70 կմ հյուսիս երկրաբանները հայտնաբերեցին ալմաստների նոր հանքավայր, որը աշխարհում թերեւս ամենահարուստներից մեկն է: Այնտեղ կան զարմանալի գեղեցկության ու որակի քարեր:

Միայն 1992 թ. հիմնվեց «Սեւերալմազ» բաժնետիրական ընկերությունը, որը Մ. Լոմոնոսովի անունն ստացած հանքավայրի յուրացման արտոնագիր ստացավ: Սկզբում «Սեւերալմազի» հիմնական բաժնետերերն էին Արխանգելսկի մարզի վարչակազմը, «Արխանգելսկգեոլոգիա» տրեստը, «Ատոմռեդմետզոլոտո» կոնցեռնը եւ «Ռոսալմազզոլոտո» բաժնետիրական ընկերությունը:

Տարիները վիթխարի էին, փողը քիչ: Երկու տարի անց «Սեւերալմազ» բաժնետիրական ընկերության ֆինանսական վիճակը հուսահատական դարձավ. պարտքը հասավ գրեթե 3 մլն դոլարի: Սկսեցին էժան գնով վաճառել իրենց բաժնետոմսերը եւ թողարկել նորերը: 1997 թ. աշնանը բաժնետոմսերի 54 տոկոսը հայտնվեց հզոր եւ արագորեն աճող մոսկովյան «Սոգլասիե» կորպորացիայի ղեկավարության ձեռքին: Երկրորդ խոշոր գործընկերը Արխանգելսկի մարզի վարչակազմն է (25.6 տոկոս), երրորդը «Ռուսական ալմաստներ-Սախա» ընկերությունը (9.7 տոկոս): «Սոգլասիեն» անհապաղ ձեռնամուխ եղավ աշխատանքի ալմաստի արդյունահանման ապագա համալիրի ենթակառուցվածքում ներդնելով մի քանի մլն դոլար: Նա նաեւ գտավ ռազմավարական ներդրող աշխարհահռչակ «Դե Բիրս» ընկերությունը: Հավասար հիմունքներով հիմնվեց «Սոգլասիե-Դե Բիրս Մայնինգ Ինվեստմենթս» համատեղ ձեռնարկությունը, որը պատրաստվեց գործի մեջ ներդնել գրեթե 1 մլրդ դոլար:

«Սոգլասիե» ընկերության նախագահ ԱՐԱ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻՆ խնդրեցինք «Իզվեստիայի» ընթերցողներին պատմել ալմաստի բիզնեսի գաղտնիքների մասին:

– Ավելի լավ չէ՞ր լինի ինքնուրույն արտադրություն կազմակերպել եւ համաշխարհային շուկա դուրս գալ:

– Հարցը բաժանենք երկու մասի: Անշուշտ, նախընտրելի կլիներ արտադրությունը մեր ձեռքին կենտրոնացնել եւ շահույթ ստանալ: Բայց հարկավոր է իրատես լինել. Ռուսաստանում 800 մլն կամ 1 մլրդ դոլար չունեն ոչ պետությունը, ոչ էլ մասնավոր ընկերությունները եւ չեն ունենա առաջիկա 10 տարիներին: Ընդ որում՝ խոսքը երկարաժամկետ ներդրումների մասին է, որոնք դանդաղ են հատույց տալիս: Նշանակում է, մենք պետք է ընտրություն կատարենք. կամ եւս տասը տարի սպասենք վստահ չլինելով, թե դրամագլուխ կգտնենք ներդրումների համար, կամ էլ գործընկեր գտնենք, որը կներդնի այդ գումարի մեծ մասը եւ կստանա մեր ապագա շահույթի մի մասը:

Ինչ վերաբերում է համաշխարհային շուկա դուրս գալուն, «Դե Բիրսը» ոչ միայն աշխարհի ամենախոշոր եւ հզոր արդյունահանողն է, այլեւ համաշխարհային մենաշնորհություն ունի ալմաստի շուկայում: Ինչպե՞ս վարվենք այդ դեպքում: Կարող ենք նրա դեմ պայքար ծավալել կամ էլ համաձայնության գալ: Ժամանակին Ռուսաստանը (ավելի ճիշտ՝ հզոր Խորհրդային Միությունը) փորձեց համաշխարհային շուկա թափանցել յակուտական ալմաստներով՝ ի հեճուկս «Դե Բիրսի»: Դրա հետեւանքով նվազեցին ադամանդների բարձր գները, որոնք պահպանում էր մենատեր «Դե Բիրսը»: Այդ մրցակցային պայքարում վնասներ կրեցին ամենքը եւ առաջին հերթին Ռուսաստանը:

Երկրորդ ուղին շուկայի բաժանման շուրջը համաձայնության հասնելն է, որտեղ համաշխարհային մենատերը քեզ «զիջի» իր շուկայի մի մասը: Դա ծանր եւ բազմամյա աշխատանք է, պահանջում է համառ բանակցություններ, քանզի Ռուսաստանի համար խոսքը տարեկան 1 մլրդ դոլարը գերազանցող եկամուտների մասին է:

Տվյալ դեպքում «Դե Բիրսը» մտադիր է Լոմոնոսովյան հանքավայրում ներդնել վիթխարի միջոցներ, իսկ դա նշանակում է, որ համաշխարհային շուկայում հանքավայրի արտադրանքի համար արդեն տեղ է նախատեսված: Իսկ դրա չափերը եւ մշակվելիք ալմաստների ծավալները հայտնի կդառնան բանակցությունների, սակարկության եւ համաձայնագրերի շնորհիվ:

– Այսպիսով, «Դե Բիրսը» չի վերահսկում Լոմոնոսովյան հանքավայրը:

– Բնավ ոչ: Նա շատ կարեւոր, ռազմավարական գործընկեր է ռուսաստանյան «Սոգլասիեի» համար: Բայց ընդհանուր առմամբ Ռուսաստանի պետությունը «Սեւերալմազում» ունի բաժնետոմսերի շրջափակիչ փաթեթ՝ ավելի քան 25 տոկոս:

Ոմանց համար «Դե Բիրս» բառն անգամ վերածվել է սարսափազդու խրտվիլակի: Դրանով վախեցնում են ընթերցողներին եւ հեռուստադիտողներին, մեր քաղաքացիներին, որոնք ծանոթ չեն իրավիճակին, վախեցնում են օրենսդիրներին, օգտագործում են մեր մրցակիցները եւ պարզապես քաղաքական ամբոխավարները:

– Եվ դուք զգո՞ւմ եք այդ արտաքին հետեւանքները:

– Ցավոք այո: Անցյալ տարի ընդունվեց օրենք «Թանկարժեք մետաղների եւ քարերի մասին»: Այդ օրենքի համաձայն ոչ միայն արտասահմանյան իրավաբանական անձինք, այլեւ արտասահմանցիների մասնակցությամբ ձեւավորված ռուսաստանյան իրավաբանական անձինք իրավունք չունեն ձայների կեսից ավելին ունենալու ալմաստի արդյունահանման ձեռնարկությունների վարչական մարմիններում: Այսինքն, եթե «Դե Բիրսը» ունենար ոչ թե 27, այլ՝ 1 տոկոս, դարձյալ գործը տեղից չէր շարժվի: Սակայն գրեթե 1 մլրդ դոլար ներդնող ռազմավարական գործընկերը պարզապես պարտավոր է օպերատիվ ներքին վերահսկողություն իրականացնել ներդրվող միջոցների նպատակային օգտագործման եւ փոխհատուցման նկատմամբ: Սա է ընդունված համաշխարհային կարգը: Մինչդեռ «Սեւերալմազի» շրջանակներում պետության բաժնետոմսերի շրջափակիչ փաթեթի առկայությունը նրան թույլ է տալիս ռազմավարական վերահսկողություն իրականացնել ընկերության գործունեության վրա՝ չխոսելով արդեն այն մասին, որ «Սեւերալմազի» ռուսաստանցի բաժնետերերը չեն մոռանա իրենց շահույթը: Ուստի այն բոլոր խոսակցությունները, թե «Դե Բիրսն» իբր մտադիր է «սառեցնել» Լոմոնոսովյան հանքավայրի յուրացումը, պարզապես քաղաքական զառանցանք են: Իրականում վիճակը ճիշտ հակառակն է:

– Իսկ ինչպե՞ս վարվենք օրենքի հետ:

– Իհարկե, մենք օրինապահ ձեռնարկատերեր ենք եւ ձգտում ենք ոչ թե շրջանցել օրենքը, այլ փոփոխել: Մենք Ռուսաստանի կառավարությանը խնդրեցինք պաշտպանել օրենքի համապատասխան բաժնում (2-րդ պարագրաֆ, 4-րդ հոդված) փոփոխություն կատարելու մեր առաջարկը, բայց մերժում ստացանք, ընդ որում մեզ մերժեց ոչ թե կառավարությունը, այլ ՌԴ էկոնոմիկայի նախարարությունը: Վերջինս իր դիրքորոշումը հիմնավորում է նրանով, թե ալմաստներն իբր առաջնային ռազմավարական նշանակություն ունեն պետության ազգային անվտանգության ապահովման համար: Մինչդեռ աշխարհի ոչ մի երկրում ալմաստները, ի տարբերություն ոսկու, տնտեսական անվտանգության ռազմավարության հիմքը չեն կազմում: Չէ որ դրանք, չնայած մի շարք եզակի հատկություններին, հիմնականում պերճանքի առարկաներ են, իսկ դրանց գները կախված են նորաձեւությունից, ինչպես նաեւ «Դե Բիրս» ընկերության ջանքերից: Հանրահայտ է, որ նավթն ու ոսկին ռազմավարական հումք են: Մինչդեռ օրենքում նավթի եւ ոսկու համար նման սահմանափակումներ չեն նախատեսված:

Պատկերացրեք, որ ներդնողին առաջարկում են 1 մլրդ հատկացնել, բայց դրա օգտագործումը վերահսկելու իրավունք չեն տալիս, եւ ոչ ոք չի երաշխավորում դրամագլխի վերադարձը կամ շահույթը: Ո՞վ կհամաձայնի այդ առաջարկությանը: Մի՞թե ներդնողը կարող է Ռուսաստանում վստահ լինել, թե իր փողերը չեն վատնվի: Արտասահմանցի ներդնողներին մոտավորապես այս վիճակի մեջ է դնում «Թանկարժեք մետաղների եւ քարերի մասին» օրենքի 2-րդ պարագրաֆի 4-րդ հոդվածը:

Օրենքի վերանայման ձգտելով, «Սոգլասիեն» խնդրում է վերացնել բաժնետոմսերի 50 տոկոսանոց ծրարին տիրելու սահմանափակումները ոչ թե օտարերկրացիների (ինչպես մեկնաբանում են էկոնոմիկայի նախարարության մասնագետները), այլ օտարերկրացիների մասնակցությամբ ստեղծված ռուսաստանյան ընկերությունների համար, որոնցից է «Սոգլասիե-Դե Բիրս Մայնինգ Ինվեստմենթսը»: Ավելին՝ տեղին է նշել, որ «զուտ» ռուսական ընկերությունները փաստորեն ոչնչով չեն տարբերվում օտարերկրացիների մասնակցությամբ ստեղծված ռուսաստանյան ընկերություններից: Երկուսն էլ ռուսաստանյան իրավաբանական անձինք են, որոնք հավասար չափով ենթարկվում են ՌԴ օրենսդրությանը: Բայց ընդունված օրենքի որոշ դրույթներ ուղղակի հակասում են ավելի վաղ ընդունված ՌԴ մյուս օրենքներին, Քաղաքացիական օրենսգրքին, Սահմանադրությանը:

Գտնում եմ, որ պետության տնտեսական ռազմավարությունը պետք է հիմնվի արդյունավետ աշխատող ռուսական ձեռնարկությունների վրա եւ այնքան էլ կարեւոր չէ, թե բաժնետոմսերի քանի տոկոսին է տիրում պետությունը կամ տվյալ ձեռնարկությունում որքան է օտարերկրացիների մասնակցության բաժինը: Գլխավորն այն է, որ ձեռնարկությունն աշխատի, եկամուտ բերի, աշխատատեղեր ապահովի, ժամանակին հարկեր վճարի, որոնք բյուջետային մուտքերի հիմքն են կազմում: Վերոհիշյալ սահմանափակումները օբյեկտիվորեն հիմնավորված չեն ո՛չ պետության տնտեսական անվտանգության, ո՛չ էլ ալմաստ արդյունահանող ընկերությունների պետվերահսկողության տեսակետից: Երեւի սա է պատճառը, որ մենք էկոնոմիկայի նախարարությունից այդպես էլ չստացանք մերժման հիմնավոր պատճառաբանություն: Պատասխան չստացավ նաեւ Արխանգելսկի մարզի վարչակազմը, որը համանման առաջարկներով դիմել էր կառավարությանը եւ էկոնոմիկայի նախարարությանը:

– Դուք փորձե՞լ եք երկխոսություն սկսել էկոնոմիկայի նախարարության հետ:

– Երկխոսության համար հարկավոր է առնվազն երկու զրուցակից: Բայց ապրիլին էկոնոմիկայի նախարարությունում կայացած ներկայացուցչական խորհրդակցությանը, որտեղ քննարկվում էր «Ռուսաստանի ալմաստի-ադամանդի համալիրի հետագա զարգացման հայեցակարգը», հրավիրված չէին ոչ «Սեւերալմազի», ոչ էլ Արխանգելսկի մարզային վարչակազմի ներկայացուցիչները: Մեր կարծիքով էկոնոմիկայի նախարարությունն ուզում է «Հայեցակարգի» իր տարբերակն անցկացնել, հաշվի չառնելով համալիրի գլխավոր սուբյեկտների կարծիքները:

Ինչ վերաբերում է բուն «Հայեցակարգին», վիճելի է դրա դրույթներից մեկը. «Ալմաստ արդյունահանող ձեռնարկությունները... կարող են սեփական միջոցների հաշվին ինքնուրույնաբար, առանց պետության ֆինանսական աջակցության լուծել հետագա զարգացման հարցերը: Ուստի ալմաստի արդյունաբերության մեջ օտարերկրացիների ներգրավումն աննպատակահարմար է»:

Ռուսաստանի բյուջետային սուր պակասորդի, հայրենական ձեռնարկությունների շրջանառու միջոցների բացակայության, երկարաժամկետ ձեռնտու վարկերի անհնարինության պայմաններում ո՞վ կարող է 800 մլն հատկացնել: Նման միջոցներ չունի «Սեւերալմազը» կամ առհասարակ երկիրը: Ինչպե՞ս կարելի է նման պայմաններում լիովին բացառել Ռուսաստանի ալմաստի արդյունահանման համալիրում օտարերկրյա խոշոր ներդրումների հնարավորությունը:

Այս պատճառով համոզված եմ, որ «Ռուսաստանի ալմաստի-ադամանդի համալիրի հետագա զարգացման հայեցակարգը» նպատակաուղղված է ոչ թե ճյուղի զարգացմանը, այլ փաստորեն դրա աճի կասեցմանը: Պետական պաշտոնյաները փաստորեն անորոշ ժամկետով սառեցնում են Լոմոնոսովյան հանքավայրի յուրացումը: Դրա հետեւանքով մարզը, երկիրը եւ պետբյուջեն վիթխարի կորուստ կկրեն, եթե «Դե Բիրսը» հրաժարվի ֆինանսավորել հանքավայրի յուրացումը: Ավելին, արեւմտյան ներդրողները կկորցնեն վստահությունը Ռուսաստանի հանդեպ: Իսկ Արխանգելսկի մարզի բնակիչները գուցե դեռ մի քանի տասնամյակ եւս լսեն ալմաստի հանքավայրերի մասին եւ երազեն լավ օրերի մասին, մինչդեռ մարզի ուսուցիչների եւ բժիշկների աշխատավարձերի վճարման համար առայժմ միջոցներ չկան:

– Եվ այնուամենայնիվ, հնարավո՞ր է երկխոսություն սկսել էկոնոմիկայի նախարարության հետ եւ փոխըմբռնման հասնել: Գուցե «Հայեցակարգում» ամեն ինչ չէ, որ վատ է:

– Երկխոսությունը հնարավոր է եւ անհրաժեշտ: Մենք լիովին համաձայնություն ենք տալիս «Հայեցակարգի» մյուս դրույթներին, որոնք մասնավորապես վերաբերում են պետության դերի ամրապնդմանը, հանույթի, մշակման եւ իրացման բնագավառում պետվերահսկողության ուժեղացմանը, արտահանման-ներմուծման գործառնությունների կարգավորմանը եւ այլն:

Մենք պատրաստ ենք կազմակերպված ձեւով եւ սեղմ ժամկետներում սկսել հանքահարստացուցիչ կոմբինատի եւ մյուս օբյեկտների կառուցման աշխատանքները եւ, իհարկե, շարունակել փոխշահավետ գործակցությունը «Դե Բիրսի» հետ:

«ԻԶՎԵՍՏԻԱ»
կրճատումներով

ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄ

Ռուսաստանը խոշոր զիջումների է դիմել

ՄՈՍԿՎԱ, 11 ՀՈՒՆԻՍ, ՄԱՐՔ: ՌԴ վարչապետ Սերգեյ Ստեպաշինը խոստովանեց, որ Ռուսաստանը «բալկանյան կարգավորման բանակցային գործընթացում խոշոր զիջումների է գնացել», հունիսի 10-ին, ՌԴ կառավարության տանը ողջունելով ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալ Սթրոբ Թալբոթին, հայտարարեց Սերգեյ Ստեպաշինը:

Միաժամանակ ՌԴ վարչապետը հայտարարեց, որ այդ զիջումներն «արդարացված էին, քանզի անհրաժեշտ է վերջ դնել պատերազմին, դադարեցնել Հարավսլավիայի ժողովուրդների տառապանքները, արյունահեղությունը»: Ստեպաշինն ընդգծեց, որ Հարավսլավիայի վերջին իրադարձությունների գնահատականն արդեն տվել է ՌԴ նախագահը ԱՄՆ նախագահի հետ ունեցած հեռախոսազրույցում: Նույն այդ թեման, նշեց Ստեպաշինը, Քլինթոնի եւ ԱՄՆ փոխվարչապետ Ալբերտ Գորի հետ իր սեփական հեռախոսազրույցի հիմքը դարձավ:

Ողջունելով Թալբոթին, ՌԴ վարչապետը նշեց. «Ես գիտեմ, որ Դուք մոտ եք ԱՄՆ նախագահին, եւ դա մեծ նշանակություն ունի այսօրվա մեր շփումների տեսանկյունից»: Ստեպաշինն ընդգծեց, որ Հարավսլավիայի շուրջ այսօրվա իրավիճակը «խաղաղության փուլ է մտել», ուստի կողմերը «պետք է ճշտեն ժամացույցները եւ կանգնեցնեն դրանք, դադարեցնելով ռմբակոծությունները»:

Ստեպաշինը հույս հայտնեց, որ արդեն այսօր Հարավսլավիայի ռմբահարումները կդադարեցվեն եւ, դիմելով Թալբոթին, նշեց. «Միգուցե հենց Դուք կհայտնեք ինձ այդ մասին»:

Լորդքիփանիձե. «Աբխազիայում հնարավոր է կիրառել Կոսովոյի մոդելը»

ԹԲԻԼԻՍԻ, 11 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՖՐԱՅՄ ՆՅՈՒՍ: Վրաստանը կձգտի հասնել այն բանին, որ համաշխարհային հանրակցությունն Աբխազիայում «խաղաղարար լուրջ զորախումբ» տեղաբաշխի, ինչը հնարավորություն կընձեռի ձեռնամուխ լինելու գաղթականների զանգվածային վերադարձի գործընթացին, հինգշաբթի օրը Վրաստանի հեռուստատեսությամբ կայացած հարցազրույցի ժամանակ հայտարարել է հանրապետության պետնախարար Վաժա Լորդքիփանիձեն:

Նա հաղորդել է, որ վստահության միջոցների ամրապնդման նպատակով հունիսի 7-9-ը Ստամբուլում կայացած վրաց-աբխազական հանդիպման ժամանակ խոսք է եղել Աբխազիայում Կոսովոյի մոդելի հնարավոր կիրառման մասին:

Շարունակելով այդ թեման, ՆԱՏՕ-ում Վրաստանի մշտական ներկայացուցիչ Զուրաբ Աբաշիձեն լրագրողներին հաղորդել է, որ հունիսի 9-ին Բրյուսելում Հյուսիսատլանտյան դաշինքի ղեկավարության նիստում քննարկվել է Աբխազիայում հակամարտությունը կարգավորելու հետ կապված իրավիճակի հարցը: Աբաշիձեի խոսքերով, ՆԱՏՕ-ի բարձրաստիճան ներկայացուցիչներից մեկը հայտարարել է, որ «եկել է ժամանակը, երբ բոլորս միասին պետք է մտածենք Աբխազիայում խաղաղարար գործողությունը միջազգայնացնելու հնարավորության մասին»:

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մշակույթ

ԼՈՍ ԱՆՋԵԼԵՍ

Գրիգոր Զոհրապի դուստրը

Ապրիլի 24-ը Օսմանյան կայսրությունում ապրող հայերի համար դարձավ վերջի սկիզբը: Այդ օրը Ստամբուլ «հրավիրվեց» հայ համայնքի մտավորականության եւ հոգեւորականության ողջ սերուցքը, եւ նրանց մասին այլեւս ոչ ոք ոչինչ չլսեց:

Իսկ ի՞նչ պատահեց նրանց ընտանիքներին: Ի՞նչ եղան նրանց կանայք, երեխաները: 31 տարեկանում սպանված բանաստեղծ Դանիէլ Վարուժանի որդին՝ Հայկը, ապրում էր Ֆրեզնոյում եւ հայտնի նկարիչ, ճանաչված էր: Գրող, Օսմանյան կայսրության պառ-

լամենտի անդամ Գրիգոր Զոհրապի դուստրը՝ Դոլորես Զոհրապը, Թուրքիայից փախել էր մոր հետ եւ հաստատվել Շվեյցարիայում: Այնուհետեւ, ամուսնանալով Հենրի Լիբմանի հետ, նա մեկնել է Նյու Յորք, որտեղ եւ ապրել է մինչեւ իր մահը: Սակայն նրա անունը կենդանի կմնա՝ միշտ հիշատակվելով Գրիգոր եւ Կլարա Զոհրապների ինֆորմացիոն կենտրոնի հետ կապված: Կենտրոնը հիմնադրվել է 1987-ին եւ սկսել է գործել 1989-ին, շնորհիվ Ամերիկայի հայկական թեմի, որի կենտրոնը գտնվում է Նյու Յորքում:

1988-ից, երբ Հայաստանում ժողովրդավարական շարժումներն իրենց գագաթնակետին հասան, Մանհեթենում գործող կենտրոնը մեծ մասամբ զբաղված էր տեղի ունեցածը գրանցելով եւ օրացույց հրապարակելով, որը մանրամասն փաստագրում էր Հայաստանի համար այդ վճռորոշ, խառնաշփոթ եւ հարափոփոխ ժամանակներում կատարվող իրադարձությունները: AIM

Այս նախադասությունը հայ ականավոր գրող Ակսել Բակունցի վերջին խոսքն է, որը 1938 թ. հուլիսի 18-ին տեղ է գտել իր բանտախցի պատին:

«Ժողովրդի որդի» հորջորջվող դահիճը իր գլխակեր գործունեությամբ գերազանցեց բոլոր նախորդներին: Նրա մարդասպան ֆաշականության զոհերը եղան գրողներ Ե. Չարենցն ու Զ. Եսայանը, Վ. Թոթովենցն ու Մ. Դարբինյանը, դերասաններ Մ. Ջանանն ու Լ. Հարութը, գրականագետներ Պ. Տեր-Սիմոնյանն ու Հ. Սուրխաթյանը, պատմաբաններ Ա. Եղիազարյանն ու Ա. Հովհաննիսյանը, կուսակցական պետական գործիչներ Ա. Խանջյանն ու Մ. Տեր-Գաբրիելյանը, Ազգային գրադարանի 1928-1932 թթ. տնօրեն Հակոբ Զորյանը եւ ուրիշներ:

Հիշյալ գրադարանը, գրականության եւ արվեստի թանգարանի հետ, 1949 թ. բռնադատվածների 50-ամյակի առթիվ կազմակերպել է ցուցահանդես, ուր ներկայացված գրքերը, ամսագրերն ու թերթերը, վավերագրերն ու լուսանկարներն այցելուներին ծանոթացնում են այդ դժնդակ տարիների սարսափներին ու տաժանքներին: Թեեւ նշվում է հիսնամյակը, բայց ներկայացված նյութերը ընդգրկում են ավելի վաղ շրջան՝ 1934 թ. դեկտեմբերից սկսած, երբ տեղի ունեցավ Ս. Կիրովի սպանությունը: Դրան հաջորդում են 1937 եւ հետագա տարիների անցանկալի իրադարձությունները:

Բռնազավթի տարիների եւ աքսորավայրերի կյանքին են նվիրված Գ. Մահարու «Ծաղկած փշալարեր», Վ. Ալազանի «Դժվարին տարիներ», Հ. Խանդամիրյանի «Ուր է տանում գնացքը», Մ. Արմենի «Պատվիրեցին հանձնել ծեգ» գրքերը: Դրանց շարքում են նաեւ Սփյուռքում լույս տեսած Մարտիրոս Վարդանյանի «Խորտակված երազների արահետներով», «Մենամարտ մահադավ լռության մեջ» վեպերը: Թարգմանական գրքերից է Ալ. Սոլժենիցինի «Արշիպելագ Գուլագ. 1918-1956» գեղարվեստական հետազոտության եռհատորյակը:

Նշված թեմային են նվիրված այլ ստեղծագործություններ, այդ թվում Հ. Սահյանի, Հ. Շիրազի, Ս. Թարյանի բանաստեղծությունները: «Աղոթե՞նք, բայց ո՞ւմ, բողոքե՞նք, բայց ո՞ւմ... Մեր «Հայրն» է լարել մեր դեմ այս դավը...», իր «Գերությունից գերություն» գրքում գրում էր բռնադատված Ս. Թարյանը:

Վլադիմիրի բանտում տասը տարի տառապած Գարեգին Նժդեհին նվիրված ցուցափեղկում կարդում ենք նրա խոսքը. «Ժողովուրդն ավելի ուժեղ է, քան ժամանակավոր դժբախտությունը, կարիքը, բռնությունը»: Անվանի քաղաքական գործչի, մեծ հայրենասերի «Բաց նամակ հայ մտավորականությանը», «Ցեղի ոգու շարժը» եւ մյուս գրքերն այսօր էլ հայ ընթերցողի համար մնում են իբրեւ սեղանի գրքեր:

Բացմանը միջոցառման կարեւորության մասին խոսեցին գրադարանի փոխտնօրեն Հ. Հայրապետյանը, «Հուշամատյան» ընկերության նախագահ Ռ. Գրիգորյանը, փոխնախագահ Կ. Նազարեթյանը, գրականության եւ արվեստի թանգարանի տնօրեն Հ. Բախչինյանը, բռնադատվածի որդի Յու. Խոջամիրյանը, բռնադատված Ռ. Հովհաննիսյանը:

Այս թեմային նվիրված միջոցառումները շարունակվում են եւ կավարտվեն հունիսի 14-ին՝ բռնադատվածների ոգեկոչման պաշտոնական օրը:

ՀՐԱՉՅԱ ՀՈՎՆԱՆՅԱՆ

«Այսօր տանում են գլուխս ուտելու»

ԵՐԵՎԱՆ

Կապուտաչյա կինեմատոգրաֆիստները համագումար են ուզում եւ լավ ֆիլմեր

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Անցյալ տարվա աշնանը պետք է տեղի ունենար Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության հերթական համագումարը, որը չկայացավ: Այդ որոշվել էր համագումարն անցկացնել այս տարվա գարնանը, բայց քանի որ միության նախագահ Սերգեյ Իսրայելյանը ընդգրկված էր Հայաստանի խորհրդարանական ընտրություններում, որպես ՀՀ Ազգային ժողովի պատգամավորության թեկնածու, գարունը տեղափոխվեց ամառ, հունիսի 11, սակայն այդ օրն էլ չկայացավ, որովհետեւ Սերգեյ Իսրայելյանը որպես պատգամավոր մասնակցում էր ՀՀ Ազգային ժողովի նիստին:

Ահա այս մի քանի հանգամանքներն էին դրդել Հայաստանի կինեմատոգրաֆիստների միության «նախաձեռնող խմբի» ներկայացուցիչներին («Երեւան» ստուդիայի տնօրեն Տիգրան Խզմալյան, կինոռեժիսոր եւ սցենարիստ Արմեն Վաթյան, դերասան Միքայել Պողոսյան, եւս երկու ավելի երիտասարդ գործիչներ, որոնք բոլորն էլ, Խզմալյանի ասելով, «կապուտաչյաներ» են)՝ հավաքվելու Կինոյի տանը եւ խնդիրներ առաջադրելու:

Որոնք են իրականում այդ խնդիրները: Կինոյի տան մի մեծ մասը վարձակալությամբ տրվում էր «Մեծոկ պատի» առեւտրական կազմակերպությանը, սակայն իրենք չթողեցին ու գործարքը խափանեցին. շահույթի ընդամենը տասը տոկոսն էին տալիս միությանը: Սա մեկ: Ապա՝ հարեւան հանրապետությունները տարեկան այնքան ֆիլմ են արտադրում, ինչքան մենք չենք արտադրել անցած տասը տարում: եթե մեկ տարի իրենց թույլ տան, իրենք մեկ տարում... անասելի հաջողությունների կհասնեն: Սերգեյ Իսրայելյանին նորից նույն պաշտոնում թողնելու վերաբերյալ լրագրողների հարցերին նախաձեռնող խմբի ներկայացուցիչները կոնկրետ առաջարկ չարեցին. նրանք պարզապես շնորհավորեցին, որ «շեֆն» ընտրվել է Ազգային ժողովի պատգամավոր, սակայն ասացին նաեւ, որ չորս անգամ նույն՝ կինեմատոգրաֆիստների միության նախագահի պաշտոնում ընտրվելը (երկու անգամ՝ կոմունիստական շրջանում, երկու անգամ էլ՝ հետկոմունիստական) կանոնադրության խախտում է:

Կինոյի տանը կայացած այս հանդիպման մասին միությունը տեղյակ չէր, որը բացատրվեց տեխնիկական թյուրիմացությամբ:

Շուտով կձեւավորվեն կրթության տեսչությունները

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՀՈՒՆԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Մարզպետարաններում եւ Երեւանի քաղաքապետարանում որպես առանձին կառուցվածքային միավոր շուտով կձեւավորվեն կրթության տեսչություններ: Այս մասին հայտնեց ԿԳ նախարարության տեսչական բաժնի պետ Կարեն Մելքոնյանը, նշելով, որ դա իրականացվում է վարչապետի որոշման համաձայն: Ըստ նրա, կրթության վարչությունները կպահպանեն կրթական քաղաքականությունը, ուսումնական հաստատությունների սպասարկումը, իսկ նորաստեղծ կրթական տեսչությունները կվերահսկեն ուսումնական հաստատությունների եւ կրթության վարչությունների գործունեությունը: Ըստ Կ. Մելքոնյանի, վարչությունների եւ տեսչությունների տարանջատված գործառնությունը միեւնույն կառավարման մարմնում ընդունված է միջազգային պրակտիկայում:

Լ Ո Ւ Յ Ս Տ Ե Ս Ա Վ

«Ազգի» գրադարանը հարստացավ եւս մեկ գրքով

Կոստան Զարյան

«ՆԱՎԱՏՈՄԱՐ»

Գիրքը կազմել, առաջաբանն ու թարգմանությունները գրել է Յուրի Խաչատրյանը: Խմբագիրն է Վիլհելմ Մաթեւոսյանը, հովանավորը «Բաց հասարակության ինստիտուտ, օժանդակության հիմնադրամ-Հայաստան», հրատարակիչը՝ Սարգիս Խաչենց հրատարակչություն ՍՊԸ, 667 էջ, լաթակազմ:

Պարզե՞ս, թե՞ պատիժ

Զրույց արվեստաբան Մարո Մարուխանյանի հետ

– Նկարչի տան այս փոքրիկ սենյակը համարենք պայմանական տարածք, որեւէ կոնկրետ ժամանակ չնշենք, փորձենք պատկերացնել, որ անեզրական տարածքի ու անվախճան ժամանակի մեջ ենք, մոռանանք, որ մեկ տարի, 10 տարի, 100 տարի հետո գնալու ենք այս աշխարհից, խմենք այս հրաշալի սուրճը եւ խոսենք Մինասի մասին, Մարո: Այս անցնող դարում ունեցինք, չէ՞, արդեն Սարյան ու Կալենց: Եկավ նաեւ Մինասը: Եթե մենք ունենայինք միայն այս երեքին՝ բավական կլինե՞ր աշխարհի առաջ հպարտությամբ կանգնելու համար:

- Անվերապահորեն ասեմ՝ բավական էր: Բայց ես չեմ ընդունում եռյակ, քառյակ ստեղծելը: Ինչո՞ւ: Ասեմ: Փառք Աստծո, որ այսօր Մինասին գիտենք, Մինասին ճանաչում ենք: Բայց կան շատ ուրիշ լավ նկարիչներ, որոնց այդ չափով չենք ճանաչում: Չգիտենք ոչ թե այն պատճառով, որ նրանք առավել են կամ պակաս: Ոչ: Ես անհատականություններին կեռակին չեմ դնում: Ամեն մեկն ունի իր տեղը, իր ստեղծագործական աշխարհը: Խուսափենք ֆետիշացումից: Մինասի մասին կարելի է այսպես ասել. նա մտածողական ու զգացողական իր էությամբ Սարյանի ու Կալենցի մեջտեղում է, որովհետեւ Մինասի մեջ կա ֆենոմենի ուժը, որը հատուկ է Կալենցին, եւ կա մտածողության հզոր ոտնակ, որը հատուկ է Սարյանին: Այս երկու ոտնակները կարող են եւ միասնություն կազմել, եւ հակադրվել, որը թույլ տվեց Մինասին ստեղծելու ժամանակակից նկարը: Այս հակադրության մեջ ի հայտ է գալիս պարադոքսը: Եվ այս պարադոքսի հետեւանքը ներքին ընդվզումն է, ներքին ողբերգությունը, ներքին դրաման: Սա ինչ-որ տեղ հասցնում է ինքնամերժման: Մինասը եկավ, եւ մեր նկարչությունը նոր ուղի ստացավ: Մինասը շատ լավ գիտեր, որ գունանկարչությունը գույների նկարչություն չէ, գույների համադրությամբ ստեղծված նկարչություն չէ: Դա գույնի նկարչությունն է (ես սա արդեն բազմիցս ասել եմ): Այս իմաստով Մինասի նկարները անչափ դժվար է արտանկարել:

– **Գուցե անհնար է:**

- Այո: Արվեստագետն իր մեջ հզոր պայքար է տարել, անվերջ փորձել է հավասարակշռել իր մեջ զարկվող ուժերին: Ու ինձ թվում է, որ «Ջաջուռ» նկարում նա կարողացել է հասնել ներքին հաշտեցման: Սա հրաշք գործ է, երկրորդ անգամ հնարավոր չէ նկարել:

– **Ես համոզված եմ, որ ինքը՝ Մինասն էլ երկրորդ «Ջաջուռ» չէր կարողանա ստեղծել:**

- Այս գործը եզակի պահի ծնունդ է: Մեծ հզորության լիցք է եղել: Այս դեպքում արդեն խոսքը մտածողության սահմանի, ավելի ճշգրիտ՝ անսահմանության մասին է: Նկարիչներ

կան, որ իրենց լավագույն ստեղծագործությունները մեկ շնչով են անում:

– **Գանք այն մտքին, որ Մինասի մեջ երկու հզոր ուժեր անընդհատ բախվել են, անընդհատ եռացել, արտահայտվելու ելքեր փնտրել: Ամեն ճշմարիտ արվեստագետի մեջ այս բախումները կան: Դրանք կարող են տանել եւ ստեղծագործելու, եւ ավերակման (երբեմն նաեւ՝ ինքնավերումի):**

- Անշուշտ: Մարդն իր գոյությունը պահպանելու համար պետք է շրջապատի հետ կապի մեջ մտնի: Այդպես էլ անում է: Եվ որքան ամուր է այդ կապը, մարդն իրեն ավելի կայուն է զգում: Մարդկանց մի տեսակ կա, որ շրջապատի հետ այդ կապն անընդհատ ամրացնում, նորացնում է եւ իրեն երջանիկ է զգում: Արվեստագետը երբեք չի կարող այդ կապն ամրացնել: Ինչո՞ւ: Արվեստագետի ամեն մի նոր գործ խախտում է այդ կապը, ենթադրելով մի նոր կապի ստեղծում:

– **Այսինքն, իր ամեն մի նոր գործում արվեստագետը ծնունդ է ապրում, նորից ծնվում:**

- Դա երբեմն ունենում է իր սահմանը: Պատահում է, որ հին կապը խախտվում է եւ նորը չի ստեղծվում: Եվ արվեստագետը հասնում է շիզոֆրենիայի հոգեվարության: Այս իմաստով, երբ արտաքին երեւույթներով ես նայում, երբեմն դժվարանում ես արվեստագետի ինքնասպանությունը բացատրել: Դա պարզապես կատարվում է այն ժամանակ, երբ արվեստագետն իր կյանքն ավարտված է համարում:

– **Գոյության այն պարզ ձեւը, որն ընդունված է ուրիշների համար, արվեստագետի պարագայում անիմաստ է: Նա չի կարող ապրել սովորական մահկանացուի նման:**

- Այո, չի կարող: Թեեւ ասում են, համոզված եմ, չկա մի ճշմարիտ արվեստագետ, որ համարի, թե իր մեջ եղած ամեն ինչը տվել է: Չկա, այդպիսի արվեստագետ լինել չի կարող: Դժվար թե գտնվի: Այստեղ հին կապը կտրվելու եւ նորի չգոյության պարագան է գործում: Արվեստագետը, ստեղծելով մի ճշմարիտ ու մեծ գործ, դառնում է դիտող: Այլեւս ինքը չի նայում գործին, գործն է իրեն նայում, որովհետեւ գործի մեջ ավելի շատ է արտահայտված իր մեջ եղած միտքը, զգացմունքը, նույնիսկ իր մեջ եղած անհայտն է արտահայտված, այն անհայտը, որն ինքը ստեղծագործողը չի էլ գիտակցում: Այսինքն, ինքը ստեղծելով, անընդհատ ստեղծվում է: Այս գործընթացը դադար չունի, անվերջ է: Ամեն մի ավարտված գործ նրան ինչ-որ նոր բան է հուշում: Գաղափարը արվեստագետից միշտ առաջ է ընկնում: Բայց եթե նա վերցնի լոկ գաղափարը, միտքը եւ դա փորձի արտահայտել իր գործում՝ կմեռնի: Ամեն մեկը ստեղծում է իր իմացության եւ չիմացության չափով (ես նրանց պոետիկ հոգիներ եմ համարում): Իրենք իրենց իմացության չափը գիտեն, չիմացության չափը չգիտեն, թեեւ դա անվերապահորեն ընդունում են: Նրանք իրենց ողջ ներաշխարհը, իրենց մեջ եղած բոլոր ապրումները կտավին դնել չեն կարող: Արվեստագետի համար ճանապարհը վերջ չունի, սահման չունի: Չգիտես, դա Աստծո տվա՞ծ պարգեւ է, թե՞ պատիժ...

ՍԵՐԳԵՅ ԳԱԼՈՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Մարզական

ԹԵՆԻՍ

Կաֆելնիկովի կարճատեւ երջանկությունը

Ռուս թենիսիստ Եվգենի Կաֆելնիկովի 6-շաբաթյա գահակալությունն ավարտվում է: «Մեծ սաղավարտ» շարքի առաջին մրցաշարում Ավստրալիայի բաց առաջնությունում գլխավոր մրցանակը նվաճելուց հետո նա տեւական անհաջողությունների մեջ ընկավ: 25-ամյա տաղանդավոր թենիսիստը հաջորդող վեց մրցաշարերի առաջին իսկ խաղերում պարտություններ կրեց մրցակիցներից: Սակայն մայիսի 3-ից, միավորների տարօրինակ հաշվարկման շնորհիվ, հայտնվեց աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստների դասակարգման ցուցակը գլխավորել սկսեց ամենավերեւում: Կաֆելնիկովը վաս հանդես եկավ նաեւ վերջերս ավարտված Ֆրանսիայի բաց առաջնությունում «Ռոլան Գարոսի» մրցաշարում, բայց մնաց ցուցակի առաջին հորիզոնականում: Ահա թե այսօրվա դրությամբ ինչպիսին է առաջին հնգյակը. 1. Եվգենի Կաֆելնիկով (3403 միավոր), 2. Պատրիկ Ռաֆթեր (3315), 3. Փիթ Սամփրաս (3300), 4. Անդրե Աղասի (2993), 5. Ռիխարդ Կրայչեկ (2856):

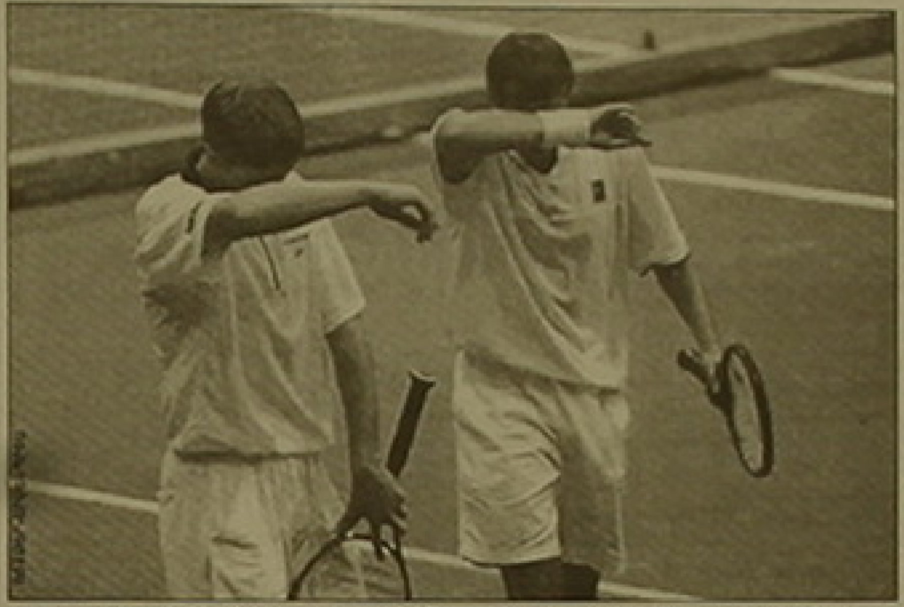

Արդեն պարզ է դարձել, որ Կաֆելնիկովը առաջին տեղը զիջելու է ամերիկացի Սամփրասին: Այս օրերին Լոնդոնում ընթացող մրցաշարի առաջին իսկ խաղում ռուս թենիսիստը զիջեց մեր Սարգիս Սարգսյանին: Իսկ Սամփրասը, երկրորդ եւ երրորդ շրջաններում հաղթելով ավստրալացիներ Թոդ Վուդբրիջին եւ Ուեյն Արթուրսին, առաջ անցավ Կաֆելնիկովից եւ հունիսի 14-ից ինքը կգլխավորի ցուցակը: Այժմ մասնագետներին եւ մարզասերներին մեկ հարց է հետաքրքրում. Սամփրասը, որը 267 շաբաթ առաջինն է եղել իր վարկանիշով, կգերազանցի՞ արդյոք Իվան Լենդլի ռեկորդը: Չանրահայտ չեխին հաջողվել է 270 շաբաթ գլխավորել համաշխարհային դասակարգման ցուցակը:

Մարզասերներին ասենք, որ միավորների հաշվարկման 27-ամյա պատմության մեջ միայն 15 թենիսիստներ են գլխավորել ուժեղագույնների ցուցակը: Ահա նրանց անունները. Իլիե Նեստասե (Ռումինիա), Ջոն Նյուկոմբ (Ավստրալիա), Ջիմի Կոնորս (ԱՄՆ), Բյեռն Բորգ (Շվեդիա), Ջոն Մաքինրոյ (ԱՄՆ), Իվան Լենդլ (Չեխոսլովակիա), Մաթս Վիլանդեր (Շվեդիա), Ստեֆան Էդբերգ (Շվեդիա), Բորիս Բեքեր (Գերմանիա), Ջիմ Կուրյե (ԱՄՆ), Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ), Անդրե Աղասի (ԱՄՆ), Թոմաս Մուսթեր (Ավստրիա), Մարսելո Ռիոս (Չիլի), Կառլոս Մոյա (Իսպանիա), Եվգենի Կաֆելնիկով (Ռուսաստան):

Ինչ վերաբերում է երեւանցի **Սարգիս Սարգսյանին**, ասենք, որ նա դասակարգման ցուցակում առայժմ 74-րդն է: Իհարկե նա ավելի կբարձրանա: Լոնդոնի մրցաշարի առաջին խաղում Սարգսյանը հեշտությամբ (6-3, 6-1 հաշվով) հաղթեց չեխ Մարտին Դամմին, երկրորդում համառ պայքարում (3-6, 6-3, 6-3) պարտության մատնեց Կաֆելնիկովին: Սարգիսը երրորդ շրջանում հեշտությամբ առավելության հասավ ավստրալացի Ակոստի Դրեյպերի նկատմամբ: Նա քառորդ եզրափակիչում փայլուն ելույթ ունեցավ, մրցելով աշխարհի ուժեղագույն թենիսիստներից մեկի՝ անգլիացի Գրեգ Ռուսեդսկու հետ, վստահորեն հաղթեց 6-2, 6-4 հաշվով:

Առջեւում ազգային հավաքականի անդամներն են

Շախմատի Հայաստանի կանանց առաջնության բարձրագույն խմբի մրցաշարում արդեն 5 տուր է խաղացվել: Առայժմ անպարտելի են մնացել միայն ազգային օլիմպիական հավաքականի երեք անդամները՝ միջազգային վարպետ Գոհար Չլղաթյանը, ազգային վարպետ Նելլի Աղինյանը եւ միջազգային գրոսմայստեր Էլինա Դանիելյանը (բոլորն էլ՝ Երեւան): Չլղաթյանն ու Աղինյանը, տանելով 5-ական հաղթանակ, գլխավորում են մրցաշարային աղյուսակը: Դանիելյանը մեկ պարտիա ոչ-ոքի արդյունքով է ավարտել եւ առաջատարներից հետ է մնում կես միավորով: 4 միավոր է վաստակել Նոնա Սահակյանը (Մեծամոր), 3,5 վարպետ Արյուսակ Գրիգորյանը (Երեւան), 3 միավոր Մարիաննա Գասպարյանը (Գյումրի):

Առաջնության ավարտին մնացել է 6 տուր: Վերջին տուրը կայանալու է հունիսի 16-ին: Իսկ մոտակա տուրերը հատկանշական են լինելու առաջատարների հանդիպումներով:

Ա. Ն.

«Ծովահենը» ռակազրկվեց

Ավարտվեց հեծանվային սպորտի աշխարհահռչակավոր բազմօրյա վազքերից մեկը՝ «Ջիրո դ'Իտալիան», որն այս տարի անցկացվում էր 82-րդ անգամ:

Հեծանվավազքն ավարտվեց խայտառակությամբ: Մրցումների ավարտից երկու փուլ առաջ 20-րդ տուրից հետո անցկացված մարզիկների արյան ստուգումները ցույց տվեցին, որ հեծանվավազքի առաջատար Մարկո Պանտանիի եւ եւս մեկ տասնյակ այլ հեծանվորդների արյան մեջ կարմիր մասնիկների քանակությունը ավելի է սովորականից: Մարզիկներն արգելված խթանիչներ օգտագործելու համար ռակազրկվեցին: Շատերի հիշողության մեջ դեռ թարմ են անցյալ տարվա «Տուր դը Ֆրանս» հեծանվավազքի հետ կապված դոպինգային խայտառակությունները: Եվ ահա նոր սկանդալ:

Մարկո Պանտանին եւ ոստիկանները

Անցյալ տարվա նմանօրինակ մրցումների հաղթող Պանտանին հաջողությանը շատ մոտ էր նաեւ այս անգամ: «Մերկատոն Ունո» թիմի առաջատարը հաղթեց ջորս լեռնային փուլերում եւ վստահորեն գլխավորում էր հեծանվավազքը: Բոլորը համոզված էին, որ մինչեւ վերջ նա ոչ մեկին չի զիջի առաջատարի վարդագույն մարզաշապիկը: Սակայն ամեն ինչ այլ կերպ ստացվեց: Այժմ Պանտանին ընկճված է ու հայտարարում է, թե մտածում է մարզական կարիերան ավարտելու մասին: Մարզաշխարհի մարդիկ հույս ունեն, որ չի հեռանա սիրելի «Ծովահենը» (Պանտանիին այսպես են կոչում սափրած գլուխը գլխաշորով կապելու համար):

«Ջիրո դ'Իտալիայի» հաղթող դարձան Պանտանիի համերկրացիները: Չեմպիոնի կոչումը նվաճեց Իվան Գոտտին («Պոլտի»): Երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրներ դարձան Պաոլո Սավոլդելլին («Սայեկո») եւ Ջիլբերտո Սիմոնին («Բալլան»):

Նեղոսի ափին

Եգիպտոսում անցկացվող ծեռի գնդակի աշխարհի տղամարդկանց առաջնությունը վճռական փուլ է թեւակոխել:

Առաջնությունը սկսեցին 24 երկրների հավաքականներ, որոնք նախ մրցեցին չորս խմբերում: Այնուհետեւ 16 լավագույններն սկսեցին իրենց հարաբերությունները ճշտել օլիմպիական մրցակարգով: Այժմ ասպարեզում մնացել են ութ թիմեր, որոնք շարունակում են պայքարը առաջնության պարգեւների համար:

Քառորդ եզրափակիչում հանդիպելու են Ռուսաստան-Եգիպտոս, Իսպանիա-Ֆրանսիա, Կուբա-Շվեդիա եւ Գերմանիա-Հարավսլավիա զույգերը:

«Դալլաս»-«Բուֆալո»՝ 1-1

Հոկեյի ազգային լիգայի (NHL) գլխավոր պարգեւի՝ Սթենլիի գավաթի խաղարկության եզրափակիչի մասնակիցներ «Բուֆալո Սեյբրզ» եւ «Դալլաս Սթարզ» թիմերը երկու խաղ են անցկացրել վերջինիս դաշտում:

Երկու հանդիպումներն էլ ընթացան չափազանց համառ պայքարում: Առաջին խաղում հաղթողը որոշվեց միայն լրացուցիչ ժամանակում. «Բուֆալոն» 3-2 հաշվով պարտության մատնեց մրցակցին: Երկրորդ խաղում դաշտի տերերը կարողացան ռեւանշի հասնել. «Դալլասը» 4-2 հաշվով հաղթեց եւ հավասարեցրեց մրցախաղերի հաշիվը:

Հիշեցնենք, որ Սթենլիի գավաթակիր կդառնա եզրափակիչում չորս հաղթանակ տարած թիմը:

ՄՐՑԱՆԱԿԱՅԻՆ ԽԱՉԲԱՌ

[illegible]

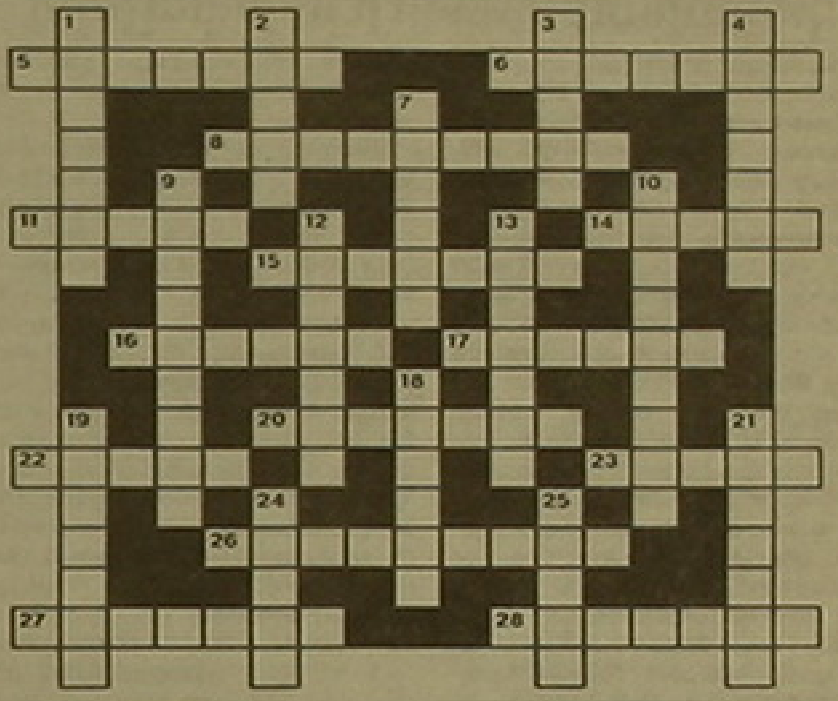

Ուղղահայաց

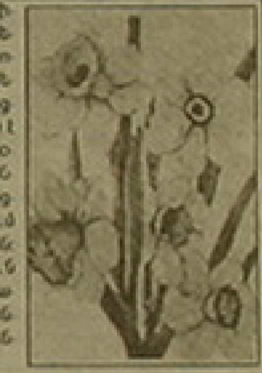

Հորիզոնական

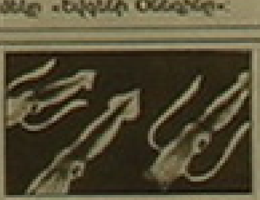

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

[illegible]

Հորիզոնական

[illegible]

digitised by A.R.A.R.@

ՔՈՂՈՔԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Գագիկ Հարությունյանը՝ սահմանադրական փոփոխությունների ակնկալիքով

Հետընտրական կրքերը դժվարությամբ են հանդարտվում, սակայն երբ գործը հասնում է ընդհանուր բողոքների հիմնավորված փաստարկումներին, դժգոհների մեծ մասը հետեւողական չի գտնվում: Այսպիսին էր լրագրողներիս տպավորությունը, երբ Սահմանադրական դատարանի նախագահ Գագիկ Հարությունյանը ներկայացրեց ընտրությունների արձագանքներն այս կամ այն ընտրատարածքում վիճարկողների թիվը: Թեպետ Սահմանադրական դատարան էին դիմել շատերը, սակայն մեծ մասն էլ հետ էր կանգնել իր ոտնձգումներից՝ բավարարվելով դատարանից * ստացած կոնսուլտացիաներով կամ փաստացի հիմնավորված զրույցների ընթացքում համոզվելով, որ անճշտություններն իրենց ներկայացրած դեպքում էական դեր չեն խաղացել: Արդյունքում Սահմանադրական դատարանն այսօր քննում է 9 գործեր, որոնցից 3-ի՝ թիվ 2, 63 եւ 15 ընտրատարածքների թեկնածուների գործերը, համաձայն լուրջ հիմնավորումների, կվերանայվեն:

Ընդհանուր առմամբ ներկայացնելով հետընտրական իրավիճակը՝ պրն Հարությունյանը նաեւ առանձին-առանձին անդրադարձավ բողոքող անձանց եւ նրանց ընտրատարածքներին: Ընտրությունների արդյունքները վիճարկելու ցանկություն են հայտնել հատկապես մեծամասնական ընտրակարգով առաջադրված թեկնածուները: Թիվ 2 ընտրատարածքից թեկնածու Արմեն Հակոբյանը վիճարկել է Երեւանի քաղաքային ընտրական հանձնաժողովի որոշումը՝ համամիտ չլինելով այդ ընտրատարածքում ընտրված պատգամավորի արդար հաղթանակի հնարավորությանը: Սահմանադրական դատարանն իր երեկվա աշխատանքային նիստում այդ գործն ընդունել է քննության եւ նշանակել զեկուցող: Բողոքները Գագիկ Հարությունյանը բաժանեց 2 տեսակի. առաջինն այն տարբերակն է դառնում, երբ տվյալ ընտրատարածքում քվեարկության արդյունքներն արդեն իսկ ամփոփվել են, ճանաչվել, իսկ երկրորդը՝ երբ պատգամավորն արդեն ընտրված է, սակայն բողոքողները համամիտ չեն տվյալ մարզային ընտրական հանձնաժողովի որոշմանը:

Որպես առաջին տարբերակի միակ օրինակ՝ մանրամասնորեն ներկայացվեց թիվ 15 ընտրատարածքը, ուր պատգամավորության թեկնածու առաջադրված Սամվել Ավետիսյանը պահանջել է անվավեր ճանաչել քաղաքային ընտրական հանձնաժողովի հրապարակած արդյունքները: Այս կապակցությամբ էլ Երեւանի մարզային հանձնաժողովն անվավեր է ճանաչել ընտրությունները թիվ 15 ընտրատարածքում, սակայն հաշվի առնելով, որ Ավետիսյանը դիմել է Սահմանադրական դատարան, առայժմ նոր ընտրություններ չեն նշանակվի: Թեկնածուն պնդում է, որ մարզային ընտրական հանձնաժողովը ճիշտ որոշում չի կայացրել:

Մնացյալ դեպքում վիճարկողները ներկայացրել են 100-ից ավելի էջ ունեցող շարադրանքներ՝ իրենց ընտրատարածքներում դիտարկված խախտումները հիմնավորելով փաստաթղթերով, տեղեկություններով, արձանագրություններով եւ այլն: Սահմանադրական դատարանն իր հերթին համապատասխան հանձնաժողովներից պահանջել է փաստացի նյութեր, որոնք կօգնեն բոլոր գործերի վերաբերյալ վերջնական եզրահանգման գալու: Հիմնավորված բողոքները վերաբերում են ընտրացուցակների անճշտություններին, տեղադրվում են տեղական ընտրական հանձնաժողովները, որոնք արձանագրությունները չեն կազմել ու ներկայացրել: «Թիվ 53 ընտրատարածքում, օրինակ, ընտրություններն անվավեր են ճանաչվել հենց այն պատճառով, որ անճշտությունների չափն ավելի մեծ էր, քան առաջին եւ երկրորդ տեղերը գրաված պատգամավորների ձայների տարբերությունը», նշեց պրն Հարությունյանը: Ինչպես հայտնի է, Ընտրական օրենսգրքի 116 հոդվածում որպես ընտրություններն անվավեր ճանաչելու հիմք է ընդունված անճշտությունների ազդեցությունն արդյունքների վրա: Փոքր-ինչ չարագուշակ հնչեց նախագահի այն կանխատեսումը, թե իրենց ուսումնասիրությունների փաստացի հաստատման դեպքում որոշ պատգամավորներ ստիպված կլինեն վայր դնել մանդատները:

Այլ ընտրատարածքների թվում, որոնցից ստացված արդյունքները վիճարկվել են, պրն Հարությունյանը թվարկեց 56, 63, 39, 7, 67, 18 եւ 13 ընտրատարածքները եւ համապատասխանաբար վիճարկող անձանց՝ պատգամավորության թեկնածուներին՝ Արամ Հարությունյանին, Սամվել Բալասանյանին, Սուրեն Մարտիրոսյանին, Համլետ Հովսեփյանին, Կարապետ Ներսիսյանին, Սամվել Շահինյանին եւ Իզաբելլա Մուրադյանին: Այսպիսով, քննվող 9 գործերից 5-ը վերաբերում են Երեւան քաղաքին:

Վիճարկողների՝ Սահմանադրական դատարան դիմելուց 30 օրվա ընթացքում վերջինը կավարտի գործերի քննությունները եւ կներկայացնի արդյունքները: Ամեն դեպքում, պրն Հարությունյանը նշեց, որ պատգամավորության 1800 թեկնածուների թվի համեմատությամբ՝ ստացված 9 բողոքներն աննշան քանակ են կազմում:

«Ես ակնկալում եմ, որ տեղի կունենան սահմանադրական լուրջ փոփոխություններ, քանզի դրանց կարիքն այսօր մեծապես զգացվում է», հանդիպման ավարտին ասաց նախագահ Գագիկ Հարությունյանը:

ԱՆՈՒՇ ԲԱԲԱՅԱՆ

ՇՈՂԱԿԱԹ TV

Եկեղեցական շնորհանդես

Երեկ Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդարանում կայացավ «Շողակաթ» հեռուստաստուդիայի շնորհանդեսը»: Քրիստոնեության 1700-ամյակի նախաշեմին նման կառույցի ստեղծումն ավելի քան անհրաժեշտ էր, քանի որ զբաղվելու է եկեղեցական տոներն ու այլեւայլ իրադարձությունները գովազդող ու ներկայացնող տեսահոլովակների, հաղորդաշարերի պատրաստմամբ: Հեռուստաստուդիայի տնօրենը լրագրողական շրջանակներում ճանաչված Մանյա Ղազարյանն է, որն էլ հանդիսության ընթացքում իր երախտիքի խոսքը հայտնեց Հայկական բարեգործական ընդհանուր միությանը՝ ավելի քան 100.000 դոլար արժողությամբ սարքավորումների նվիրաբերումը հանձն առնելու առիթով: «Ստուդիան Հայ առաքելական եկեղեցու գործունեության պատուհանն է հանդիսանալու», ասաց Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդի օգնական Թորգոմ Տոնիկյանը: Արդեն երկու տարի ստուդիան տարբեր ժանրերի հեռուստածրագրեր է թողարկում, սակայն վերջնական կայացումը կարելի է համարել այն օրը, երբ ստուդիան տեխնիկական ինքնուրույնություն ձեռք բերեց:

«Նմանօրինակ շնորհանդեսը մեր եկեղեցու կյանքում առաջինն էր», իր շնորհավորական խոսքում արձանագրեց կաթողիկոսական ընդհանուր փոխանորդ, Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Գարեգին արք. Ներսիսյանը: Նա իր խորին երախտագիտությունը հայտնեց շնորհանդեսի հրավերով ներկայացած մտավորականներին, արվեստագետներին ու լրագրողներին, նաեւ գովեստներ հղեց աշխատակազմի հասցեին՝ մաղթելով նույնպիսի հաջողված գործունեություն, ինչպես մինչ այժմ էր:

Ա. Բ.

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

12 հունիս

10.00 Հայլուր
10.20 Հենց այնպես
10.40 Մարդը եւ բնությունը
11.05 Գիտահանրամատչելի կինոյի ժամ «Կյանքի կարմիր գետը»
11.35 Մոգական արկածներ. Գ/Ֆ «Հրաշագործ տղա Ջոնի Միսթոն»
13.00 ՈՒՀԱ
13.40 Ծիծաղի տուն
14.35 Խաչ ու նժար
15.00 Նվագում է Մարինե Արահամյանը
15.20 Մուլտսերիալ «Անտառի առակը»
16.00 Մարզաշխարհ
16.25 Ռուբիկոն
17.00 Հայլուր
17.20 Ոսկեփորիկ
18.00 Ռուսաստանի Ֆեդերացիայի Անկախության օրը
18.10 Հայրենի
19.00 Խորան լուսո
19.10 Գաուդեամուս
19.30 Հեռուստասերիալ «Շների աշխարհը»
20.00 Հանրապետական մարզադաշտ
20.30 «Սարդոստայն». Մոնթե Մելքոնյան
21.00 Հայլուր
21.35 20 վայրկյան
21.40 Զինուժ
22.15 Անեկդոտների տանյակ
22.25 Բոհեմ
23.05 Զույգանկ
23.35 Գ/Ֆ «Երդվյալ ընկերներ»
00.00 Հայլուր
00.15 Ֆիլմի շարունակությունը

11.00 «Ինչպես հասնել կատարելության», շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.00 Տոմար
14.00 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
14.15 Հրապարակ
14.30 Մուլտֆիլմ «Սահացող ճանապարհներ»
15.35 Արեւելյան մարզաձեւերի սիրահարներին վավերագրական ֆիլմ «Կինոարտադրության հերոսները»
14.10 Ձայնիկ
17.40 Մուլտեր
(18.00-19.00 Ընդմիջում)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Ընտանեկան ֆիլմ. «Չակեսի արկածները» կոմեդիա
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Ճաշ ու փորձանք
22.15 Հետագիծ
23.05 Վերհուշ
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անցորդ
00.05 Մի անգամ
00.10 Մութ սենյակ
00.35 VIDEOART PLUS
00.50 Գիշերային կինոսրահ. Ժան Պոլ Բելմոնդոն եւ Ալեն Դելոնը «Երկուսին մեկ հնարավորություն» ֆիլմում
02.30 Սուրհանդակ

9.00 Մուլտֆիլմ
9.30 Ռուսական վոդեւիլ «Լեւ Գուրիչ Սինիչկին» (դերերում Ն. Տրոֆիմով, Գ. Ֆեդոսովա, Ն. Սորոկինովա, Լ. Կուրավլյով, Օ. Տաբակով, Ա. Միրոնով)
10.45 Հոգեւոր հովվի խոսքը. Մետրոպոլիտ Կիրիլ
11.00 Նորություններ
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Կենդանիների աշխարհում
16.55 Մուլտֆիլմ
17.20 Սիրում եմ ձեզ, իմ Ռուսաստան (Լ. Զիկինայի հոբելյանը)
18.15 Թե ինչպես է եղել
19.00 Նորություններ
19.15 Արտակարգ կանչ
19.45 Գ/Ֆ «Սեւ խալակուսի» (դերերում Դ. Խարատյան, Ե. Յակովլեւա)
22.00 Ժամանակ
22.50 ՈՒՀԱ 99
00.55 Սպորտային նորություններ
01.15 «Գազանը» (2-րդ մաս)

РТР

9.00 Գ/Ֆ երեխաների համար «Անապատում եւ ջունգլիներում» (1-ին սերիա)
10.15 Մուլտֆիլմ
10.30 Ավտոմոբիլային ձեռնարկության օրը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.35 Ինձ քեզ օժիտ
12.05 Հեռուստասերիալ «Հայրերը մեկին»
12.50 Մուլտֆիլմ «Կատուն ու ծաղրածուն»
13.00 Լավ նորություններ
13.15 Ոսկե բանալի
13.30 Ռուստամ Իբրահիմբեկովի ստեղծագործական երեկոն
15.00, 21.00 Լուրեր
15.30 Ալեքսանդր Բաշլաչովի ստեղծագործական երեկոն
17.25 Ալեքսեյ Պետրենկոն եւ Ալեքսանդր Դեմյանենկոն «Խաղ միլիոնի վրա» ֆիլմում
19.10 Էդիտա Պիեխան «Աստղերի հրապարակում»
21.30 «Կինոտավր» փառատոնի օրագիրը
21.50 Վասիլի Միքուլինը, Վսեւոլոդ Լարիոնովը «Մենակ եւ անզեն» ֆիլմում
23.20 Ռուսաստանի օրը
01.10 Թեժ սահման
02.05 Արագություն

13 հունիս

10.05 Առավոտ լուսո
10.15 Բարեւ
(11.11 Բարի լույս)
11.45 Շախմատ 64
12.00 Զինուժ
12.35 Կրկեսային ծրագիր
13.00 Մոգական արկածներ. Գ/Ֆ «Միդասի հոգուդը»
14.30 Լիամետրաժ մուլտֆիլմ «Մաուգլի»
15.50 Հեռուստաթատրոնի ժապավենից. Դոստոեւսկի «Գրառումներ ընդհատակից»
17.00 Հեռուստախաղ «Ֆորտ Բոյարի բանալիները»
17.50 Մանկության մոլորակ
18.20 Ես հանդիպում ունեմ ձեզ հետ. Ժորժ Բրասանս
19.00 Շրջադարձ
19.25 Բումերանգ
20.00 Գեղամ Գրիգորյան
21.00 Օրակարգ
21.35 Համայնապատկեր
22.10 Փոփոխություններից կախված
22.30 8 1/2. Գ/Ֆ «Ռոզենկրանցը եւ Գիլդենստերնը մեռած են»

11.00 «Ինչպես հասնել կատարելության», շեյփինգ Սինդի Քրոուֆորդի հետ
12.00 Տոմար
14.00 Ոչ նշանավոր մարդկանց կյանքը
14.15 Հրապարակ
14.30 Ժան Մարեն «Քլեյան արկածախնդիրը» պատմական ֆիլմում
16.20 Վավերագրական ֆիլմ «Սահացող հնարքներ-1»
17.05 Գիտաստղեր
17.30 Մուլտեր
(18.00-19.00 Ընդմիջում)
19.00 Ջեյմս Բելուշին «Սալվադորը» դրամայում
21.10 Մի անգամ
21.20 Ի դեպ
22.00 Խուման ալիք
22.30 Յոթ քար լրատվական վերլուծական ծրագիր
23.00 Մի անգամ
23.15 Անտոնիո Բանդերասն ու Էնթոնի Հոպկինսը «Զորոյի դիմակը» արկածային ֆիլմում
01.25 Վերհուշ

9.00 Մուլտֆիլմ
9.35 Ռուսական վոդեւիլ «Գուսարի խնամախոսությունը»
10.45 Անձնական գաղտնարան
11.00 Նորություններ
11.15 «Անլուրջ նոտեր»
11.35 Քանի դեռ բոլորը տանն են
12.10 Վաղորդյան աստղ
13.00 Բանակային խանութ
13.25 Նվագիր, հարմոն սիրելի
14.00 Գ/Ֆ «Վիվատ, գարդեմարիններ» (2-րդ մաս)
15.10 Ծիծաղի համայնապատկեր
16.00 Նորություններ
16.15 Վավերագրական սերիալ «Մայրիկ, ես եմ»
16.45 Բուլաթ Օկուջավա «Հույսը փոքրիկ նվագախումբ է»
17.40 Գ/Ֆ «Հայրիկը մեռնում է փախչել» (դերերում Տ. Աննդա, Դ. Պեյներ, Ռ. Ստայգեր)
19.10 «Երալաշ»
19.30 Կանացի պատմություններ
20.00 Գ/Ֆ «Սեւ կակաչ» (դերերում Ա. Դելոն, Վ. Լիզի, 1964)
22.00 Ժամանակ
22.35 Գ/Ֆ «Սովորական արձակուրդներ» (դերերում Ի. Մելեգնինա, Լ. Յարմոլնիկ)
00.15 Սպորտային նորություններ
00.35 Գ/Ֆ «Տաք նպատակ» (դերերում Դ. Ջոնսոն, Վ. Մեդուեն, Դ. Կոննելի)

РТР

9.00 Մուլտֆիլմեր «Կախարդական մատանի», «Մարտինկո»
9.30 Ծառայում եմ հայրենիքին
10.00 Գյուղական լուրեր
10.30 PTP-ի փոստը
11.00 Բարի լույս, երկիր
11.30 «Անշլագը» ներկայացնում է
12.00 «Բաղալիկ»
12.30 Մանկան շուրթերով
13.00 Ռուսական լոտո
13.40 Գրերի աշխարհը Լեոնիդ Կուրավլյովի հետ
13.55 Մուլտֆիլմեր «Տնակ», «Արծաքամ»
14.05 Սերիալ «Տարզան. արկածների պատմություն», «Տարզանը եւ ճոնիի Օպարան»
15.00 Լուրեր
15.30 Դաշնություն
16.10 Խորհրդարանական ժամ
17.10 Սերիալ «Օրենք եւ կարգ»
18.00 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
18.55 Ֆուտբոլի Ռուսաստանի առաջնություն. «Սպարտակ» (Մոսկվա) - «Լոկոմոտիվ» (Ն. Նովգորոդ)
21.00 Հայելի
21.55 «Ինտուրիստի» 70-ամյակը
23.05 Կ-2-ը ներկայացնում է
00.00 Հերթապահ բաժանմունք
00.30 «Կինոտավր» փառատոնի օրագիրը
00.45 Կ-2 Կինոդահլիճ. Վլադիմիր Վիսոցկին «Կարճատեւ հանդիպումներ» ֆիլմում

14 հունիս

9.00 Հայլուր
9.20 Բարի լույս, Հայաստան
10.20 Օրակարգ
10.55 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
11.45 Համայնապատկեր
12.20 Բոհեմ
13.00 Հայլուր
13.15 Կարճամետրաժ կինոնկար «Ձիերի մոտ»
17.00 Հայլուր
17.20 «Լեգո» հեռուստամրցույթ
17.40 Նկարահանվում է ֆիլմ
18.00 Հեռուստասերիալ «Մոխրոտը»
18.55 Կարճամետրաժ կինոյի ժամ «Սերոբի ծառը»
19.25 Առաջընթաց
20.00 Հիփ շերտ
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տուն տունիկ
21.00 Հայլուր
21.30 1 լուր
21.40 Հեռուստակամուրջ
21.45 Այսօր
22.10 Կրկնվող ֆիլմերի էկրան. Գ/Ֆ «Ով ով է»
23.40 Հենց այնպես
00.00 Հայլուր
00.20 Ռոք երեկոյան
Արտաժամյային հեռարձակում
02.00 Հեռուստասերիալ «Իմ երկրորդ մայրը»
03.00 Բարի լույս, Հայաստան

09.00 Տոմար
11.00 Մանկական սերիալ «Աստղային պատերազմներ» (1-ին մաս)
ավարտին Յոթ քար (կրկնություն)
19.00 Մուլտեր
19.30 Սուրհանդակ
19.50 Ներկայացնում է ՇԱՐՄ-ը. 220V ընտանիք
20.05 Օվկիանոսի ռապսոդիա
20.30 Ստարտեք
21.05 Ձայնիկ
21.30 Սուրհանդակ
22.00 Վավերագրական շարք «Սահարի արարածներ». «Օդի վագրերը»
22.55 Ավեստա
23.30 Սուրհանդակ
00.00 Անցորդ
00.05 Մի անգամ
00.10 Արգամարս N1. հոկեյի Ստենլիի գավաթի եզրափակիչ
01.55 Վավերագրական ֆիլմ «Անծանոթ Կուբան» (1 մաս)
02.30 Սուրհանդակ

8.00 Մուլտֆիլմ
8.20 Ֆիլմ «Ախ, վոդեւիլ, վոդեւիլ...»
9.30 Դիսնեյ ակումբ «Ջրահարսը»
11.00 Նորություններ
11.30-15.45 Բիզնես TV
16.00 Նորություններ
16.15 Հեռուստասերիալի պրեմիերա «Մայրիկ, այդ ես եմ»
16.45 Ճանապարհորդների ակումբ
17.35 Դիսնեյ ակումբ «Տիմոնն ու Պումբան»
18.00 Դիսնեյ ակումբ «Ալադին»
18.30 Հիշում եմ... սիրում եմ...
19.00 Պատմության անիվ
19.45 Գ/Ֆ «Սեւ անձրեւ» (դերերում Մ. Դուգլաս, Է. Գարսիա, Կ. Տակակուրա)
22.00 Ժամանակ
22.35 Գ/Ֆ «Խաչմերուկ» (դերերում Լ. Յարմոլնիկ, Ա. Լեգչիլովա)
00.30 Լուսամփոփ
01.00 Սերիալի պրեմիերա «Ստիվեն Քինգի ունայն տարիները»

РТР

9.00 Մուլտֆիլմ «Թակարդ Բաժրի համար»
9.10 Գ/Ֆ երեխաների համար «Անապատում եւ ջունգլիներում» (2-րդ սերիա)
10.30 Մուլտծրագիր
10.50 Վալենտին Յուդաշկինի տոնական շոու
13.55 «Երբ դղրդացին» ծանր ատլետիկայի միջազգային մրցույթ
15.00, 21.00 Լուրեր
15.30 Մուլտֆիլմ «Շչելկունչիկ»
16.00 Թոք շոու «Անուշ լինի»
17.00 Մարտական արվեստների փառատոն
18.00 Հումոր գաղտնի
19.00 Իմ ընտանիքը
20.00 Հին բնակարան. 1987 թվ (1-ին մաս)
21.30 «Կինոտավր» փառատոնի օրագիրը
21.50 Կինոյի ժամ. Արթուր Մյուլլեր-Շտալը «Օգնականը» ֆիլմում (ԱՄՆ)
23.50 «Կինոտավր» կինոփառատոնի փակման հանդիսավոր արարողությունը
01.35 Ավտոմոտոսպորտ. ամառային օղակ

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է

Պեսոեգիսիրի Մաշտոցի բաժնում 31.07.96 թ. գրանցված «Գոհար Ադամյան» ԱՁ-ն:
Գր. թիվ 271.020.01030,
Վկ. թիվ 01Ա-027218:
Երրորդ անձանց հետ պարտք ու պահանջի ժամկետը սահմանվում է 2 ամիս:
Հասցեն՝ Ջանիբեկյան 61 շենքի մոտ

ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ ԱՆՎՃԱՐ
Հայաստանի առեւտուրը ներկայացնող «ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ ՄԵԾԱԾԱԽ ԵՎ ՄԱՆՐԱԾԱԽ» տեղեկագիրը ձեռնարկություններին տրամադրվում է անվճար:
Զանգահարել 581351, 569393 «ՍՓՅՈՒՌ»

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Դասիչ 1068. Տպաքանակ՝ 4000. Ստորագրված է տպագրության՝ 11. 06. 1999. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@